

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Hemşirelik Anabilim Dalı
Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği

Yüksek Lisans Tezi

**ERKEN POSTPARTUM DÖNEMDE DOĞUM HAFİZASI VE HATIRLAMANIN
EMZİRME BAŞARISI İLE İLİŞKİSİ**

Necibe Şeyda TUNALI

ORCID: 0000-0002-7686-3975

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Hamide AYGÖR

ORCID: 0000-0001-7920-6279

Konya- 2023

TEŞEKKÜR

Lisansüstü eğitimim boyunca bilgi ve tecrübeleriyle beni aydınlatan ve destekleyen değerli tez danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Hamide AYGÖR'e,

Her zaman yanımda olan ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen canım annem, babam, kardeşlerim ve yeğenim Osman Çınar'a,

Kıymetli arkadaşlarım Esmâ Ceren ŐİŐGİNOĐLU ve Mehmet Nuri YAŐAR'a,

Yine her zaman yanımda olan, farklı bakış açıları kazandıran, çalışmam boyunca destekleyen ve cesaretlendiren sevgili Ali SÜME'ye sonsuz teşekkür ediyorum.

Necibe Şeyda TUNALI

(Mayıs 2023)

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TEZ ONAY SAYFASI	v
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	vi
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vii
KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ	viii
KISALTMALAR.....	viii
TABLolar LİSTESİ	ix
ÖZET	x
ABSTRACT	xi
1. GİRİŞ VE AMAÇ	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. Postpartum Dönem	3
2.2. Emzirme	3
2.2.1. Emzirmenin yararları	3
2.2.2. Emzirmeyi etkileyen faktörler	4
2.3. Hafıza	4
2.3.1. Hafıza türleri.....	5
2.4. Doğum Hafızası.....	6
2.5. Erken Postpartum Dönemde Doğum Hafızası ve Emzirme Başarısı	7
3. GEREÇ VE YÖNTEM	9
3.1. Araştırma Türü	9
3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri	9
3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	9
3.4. Veri Toplama Tekniği ve Araçları.....	10
3.4.1. Tanıtıcı bilgi formu	10
3.4.2. Doğum hafızası ve hatırlama ölçeği	10
3.4.3. LATCH emzirme tanılama ve değerlendirme ölçüm aracı	11

3.5. Verilerin Toplanması	12
3.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	12
3.7. Verilerin Analizi	12
3.8. Araştırmanın Etik Boyutu.....	13
4. BULGULAR	15
4.1. Araştırma Grubundaki Annelerin Sosyodemografik, Obstetrik, Bebeğe Ait ve Emzirme Özellikleri, DHHÖ Puan Düzeyi ve LATCH Puan Düzeyine İlişkin Bulgular	16
4.2. Araştırma Grubundaki Annelerin Sosyodemografik, Obstetrik, Bebeğe Ait, Emzirme Özellikleri ve DHHÖ Puan Düzeyinin LATCH Puan Düzeyine Etkisine İlişkin Bulgular	20
4.3. LATCH Puan Düzeyine Etkisi Olan Bağımsız Değişkenlerin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi ile Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular	25
5. TARTIŞMA	27
5.1. Araştırma Grubundaki Annelerin Sosyodemografik, Obstetrik, Bebeğe Ait, Emzirme Özellikleri ve DHHÖ Puan Düzeyi ile LATCH Puan Düzeyine İlişkin Bulguların Tartışılması	28
5.2. Araştırma Grubundaki Annelerin Sosyodemografik, Obstetrik, Bebeğe Ait, Emzirme Özellikleri ve DHHÖ Puan Düzeyinin LATCH Puan Düzeyine Etkisine İlişkin Bulguların Tartışılması	29
5.3. LATCH Puan Düzeyine Etkisi Olan Bağımsız Değişkenlerin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi ile Değerlendirilmesine İlişkin Bulguların Tartışılması	33
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	35
6.1. Sonuçlar	35
6.2. Öneriler	36
7. KAYNAKLAR.....	37
8. EKLER.....	43

TEZ ONAY SAYFASI

Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi **Necibe Şeyda TUNALI**'nin "**Erken Postpartum Dönemde Doğum Hafızası ve Hatırlamanın Emzirme Başarısı ile İlişkisi**" başlıklı tezi tarafımızdan incelenmiş; amaç, kapsam ve kalite yönünden Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

KONYA /29/05/2023

Tez Danışmanı Dr. Öğr. Üyesi Hamide AYGÖR
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Hemşirelik Fakültesi
Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD

Üye Prof. Dr. Emel EGE
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Hemşirelik Fakültesi
Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD

Üye Doç. Dr. Hacer ALAN DİKMEN
Selçuk Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Ebelik AD

Yukarıdaki tez, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim 07/06/22023 Kurulunun tarih ve 13/09 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Hasibe VURAL

Enstitü Müdürü

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Erken Postpartum Dönemde Doğum Hafızası ve Hatırlamanın Emzirme Başarısı ile İlişkisi başlıklı tez çalışmamın toplam **31** sayfalık kısmına ilişkin, 09.05.2023 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%24** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez kabul sayfası hariç
2. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
3. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
4. Önsöz hariç
5. İçindekiler hariç
6. Simgeler ve kısaltmalar hariç
7. Materyal ve metot hariç
8. Kaynaklar hariç
9. Alıntılar dahil
10. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

09/05/2023

Necibe Şeyda TUNALI

Dr. Öğr. Üyesi Hamide AYGÖR

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar hiçbir aşamasında etik dışı davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları kaynaklar listesine aldığımı, tez çalışması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

09/05/2023

Necibe Şeyda TUNALI

KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ

KISALTMALAR

DHHÖ : Doğum Hafızası ve Hatırlama Ölçeği

DSÖ : Dünya Sağlık Örgütü

MSS : Merkezi Sinir Sistemi

LATCH : Emzirme Tanılama ve Değerlendirme Ölçeği

TNSA : Türkiye Nüfus ve Sayım Araştırması

TABLULAR LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 3.4.1. LATCH emzirme tanılama ve değerlendirme ölçeği	11
Tablo 4.1.1. Annelerin sosyodemografik özellikleri	16
Tablo 4.1.2. Annelerin obstetrik özellikleri	17
Tablo 4.1.3. Bebeğe ait özellikler	17
Tablo 4.1.4. Emzirme özellikleri	18
Tablo 4.1.5. Annelerin LATCH ve DHHÖ puanları	19
Tablo 4.2.1 Annelerin LATCH puanlarının sosyodemografik özelliklerine göre karşılaştırılması	20
Tablo 4.2.2. Annelerin LATCH puanlarının obstetrik özelliklerine göre karşılaştırılması	21
Tablo 4.2.3. Annelerin LATCH puanlarının bebeğe ait özelliklerine göre karşılaştırılması...	22
Tablo 4.2.4 Annelerin LATCH puanlarının emzirme özelliklerine göre karşılaştırılması	23
Tablo 4.2.5. Annelerin LATCH puanı ile DHHÖ puanları arasındaki ilişki.	24
Tablo 4.3.1. Annelerde LATCH puanına bağımsız değişkenlerin etkisi: çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları	25

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Hemşirelik Anabilim Dalı

Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği
Yüksek Lisans Tezi

ERKEN POSTPARTUM DÖNEMDE DOĞUM HAFIZASI VE HATIRLAMANIN EMZİRME BAŞARISI İLE İLİŞKİSİ

Necibe Şeyda TUNALI

Konya-2023

Erken postpartum dönemde emzirme başarısı birçok faktörden etkilenmektedir. Emzirme başarısını etkileyen faktörlerden biri ise doğum hafızası ve hatırlamadır. Doğum hafızasının kadınların gelecekteki davranışlarını ve duygusal iyiliğini etkilediği, bu nedenle postpartum dönemdeki süreçleri de etkilemesi beklenebilir. Bu çalışma, COVID-19 erken postpartum dönemdeki kadınlarda, doğum hafızası ve hatırlamanın emzirme başarısı ile ilişkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tipte yapılan çalışma, araştırmaya alınma kriterlerini taşıyan 295 anne ile tamamlanmıştır. Anneler ortalama $27,41 \pm 6,18$ yaşında, $5,24 \pm 4,69$ yıldır evli ve $22,17 \pm 3,74$ yaşında evlenmiştir. LATCH Emzirme Tanılama ve Değerlendirme Ölçeği'nden alınan toplam puan $8,99 \pm 1,23$ ve Doğum Hafızası ve Hatırlama Ölçeği'nden alınan toplam puan 98-146 aralığında olup ortalaması $126,61 \pm 6,65$ 'tir. Verilerin toplanmasında; tanıtıcı bilgi formu, Doğum Hafızası ve Hatırlama Ölçeği ve LATCH Emzirme Tanılama Ölçeği kullanılmıştır. Veriler, araştırmacı tarafından, 8 Kasım 2021-20 Şubat 2022 tarihleri arasında, yüz yüze görüşülerek toplanmıştır. Verilerin analizinde sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma, t testi, Kruskal Wallis testi, Mann Whitney U testi, Pearson korelasyon analizi ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

Araştırma sonucuna göre erken postpartum dönemdeki annelerin LATCH emzirme tanılama ölçeği ve doğum hafızası ve hatırlama ölçeğinden aldıkları puan ortalaması yüksek düzeyde bulunmuştur. Emzirme başarısı ile doğum hafızası ve hatırlama arasında düşük düzeyde, pozitif yönde bir ilişki vardır. Olumsuz doğum hafızası, postpartum dönemde emzirme sürecini etkileyebilir. Bu nedenle doğum hafızasının olumlu olması ve doğumu hatırladıkları zaman olumlu duygular yaşamaları için her kadına özel olarak intrapartum bakım verilmeli ve postpartum süreçte duygusal sağlıkları desteklenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Doğum hafızası ve hatırlama, Emzirme başarısı, LATCH.

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Health Sciences
Department of Nursing
Obstetrics and Gynecology Nursing
Master Thesis

THE RELATIONSHIP OF BIRTH MEMORY AND RECALL WITH BREASTFEEDING SUCCESS IN THE EARLY POSTPARTUM PERIOD

Necibe Şeyda TUNALI

KONYA-2023

Breastfeeding success in the early postpartum period is affected by many factors. This study was conducted to determine the relationship between birth memory and recall and breastfeeding success in women in the early postpartum period. It can be expected that birth memory affects women's future behavior and emotional well-being, therefore it can also affect the processes in the postpartum period. This study was conducted to determine the relationship between birth memory and recall with breastfeeding success in women in the early postpartum period with COVID- 19.

The study, which was carried out as a descriptive and correlational research, was completed with the participation of 295 mother who met the inclusion criteria. The mothers average $27,41 \pm 6,18$ years old, married for $5,24 \pm 4,69$ years and married at $22,17 \pm 3,74$ years. The total score from the LATCH breastfeeding diagnostic and evaluation scale was $8,99 \pm 1,23$ and the total score from the Birth memory and recall questionnaire was between 98-146, with an average of $126,61 \pm 6,65$. In the collection of the study data; Introductory information form, Birth Memory and Recall Questionnaire and LATCH Breastfeeding Diagnostic Scale were employed. The data were collected by the researcher using face-to-face interview between 8 November 2021 and 20 February 2022. In the analysis of the data, number, percentage, mean, standard deviation, t test, Kruskal Wallis test, Mann-Whitney U Test, Pearson Correlation analysis, and multiple regression analysis were used.

According to the results of the research, the average score of the mothers in the early postpartum period from the LATCH breastfeeding assessment tool and the birth memories and recall questionnaire was found to be high. There is a low, positive relationship between breastfeeding success and birth memory and recall. Negative birth memory may affect the breastfeeding process in the postpartum period. For this reason, every woman should be given special intrapartum care and their emotional health should be supported in the postpartum period in order to have a positive birth memory to experience positive emotions when they remember the birth.

Key Words: Birth memories and recall, Breastfeeding success, LATCH.

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Doğum, kadın hayatını fiziksel, psikolojik ve sosyal yönden etkileyen önemli bir tecrübedir (Çıtak ve ark., 2018; Jafari ve ark., 2017). Bu tecrübe, kadının doğum yapabileceğine yönelik inancı, doğum ortamının güvenilirliği, gebelik ve doğumda verilen bakıma göre şekillenen bir süreçtir (Gökçek, 2021). Bu süreç kadın hayatında uzun ya da kısa süreli, pozitif ya da negatif etkilere sahiptir (Ghanbari- Homayi ve ark., 2019).

Doğum eyleminin bitmesiyle beraber hızlı anatomik ve fizyolojik değişimlerle birlikte, ebeveynliğe geçişin yaşandığı, yeni rol ve sorumlulukların oluştuğu, aile üyeleriyle olan ilişkilerin yeniden düzenlendiği “postpartum dönem” olarak adlandırılan bir dönem başlar (Güleşen ve Yıldız, 2013; Kılıç ve Gürhan, 2021). Bu dönem, doğumun sonlanmasıyla başlayıp, 6-8 haftaya kadar devam eder (Taşkın, 2020). Bu süreçte, özellikle erken postpartum dönemde olmak üzere tüm postpartum dönem boyunca fiziksel ve psikolojik yönden hızlı değişimler yaşanır (Aydın ve ark., 2022; Üst ve Pasinlioğlu, 2015). Bu değişimlerden biri de laktasyonun başlamasıdır. Emzirme anne ve yenidoğan arasındaki bağı güçlendirir, yenidoğanın fiziksel ve zihinsel gelişimini sağlar, bağısıklığını güçlendirir (Kurnaz ve Hazar, 2021). Başarılı bir emzirmenin başlatılması ve sürdürülmesinde; doğum deneyimi, destek kaynakları, kültür, emzirme niyeti, memeye ilgili problemler ve çalışma durumu gibi birçok faktör etkilidir (Akçay ve ark., 2021; Yılmaz ve Serhatlıoğlu, 2019). Bu faktörlerden biri de doğum hafızası ve hatırlamadır (Waldenstrom ve Irestedt, 2006).

Doğum kadın hayatı için hem fizyolojik bir olay hem de önceden tahmin edilemeyen, kontrolün tamamıyla kadının elinde olmadığı bir süreçtir. Bu yüzden kadınlar, doğum deneyimleri hakkında olumlu/olumsuz ve kısa/uzun süreli hafıza geliştirir (Garthus-Niegel ve ark., 2013; Taşkın, 2020). Doğum hafızası, bellekte olan ve gerektiği zaman kullanılan doğum deneyimiyle alakalı bilgilerdir. Doğum hafızası doğum öncesi gerek çevreden edinilen bilgilerle gerekse doğum ve doğum sonrasında yaşanan deneyimlerle oluşur (Topkara ve Çağan, 2021). Bazı kadınlar doğumlarını olumlu bir şekilde hatırlayarak kendilerini güçlenmiş olarak hissetmelerini sağlayan bir deneyim olarak adlandırır. Bazıları için ise bir travmadır ve etkisini uzun süre hissederler (Elmir ve ark., 2010; Thomson ve Downe, 2010). Çalışmalar, olumlu doğum hafızasına sahip kadınların doğum eylemi sırasında yaşanan ağrı gibi komplikasyonları hemen untabildiğini, olumsuz doğum hafızasına sahip kadınlarda ise bu sürecin beş yıl boyunca devam edebileceğini bildirmiştir (Rijnders ve ark., 2008; Waldenstrom ve Schytt, 2009). Bazı kadınlar doğumlarını hatırlamak istemezken, bazı kadınlar doğum

anında kontrol kaybı yaşayarak, doğum eylemini bireysel bir tehdit olarak algılar ve yaşamları boyunca hatırlarlar (Dilcen ve Genç, 2019; Waldenstrom ve ark., 2004). Olumlu doğum hafızası; kadınların özgüvenlerini arttırma, bebekleri ile daha güçlü ilişkiler kurma ve gelecekteki doğum planlamalarına olumlu katkı sağlar. Bunun yanı sıra olumsuz doğum hafızası, maternal bağlanmada yetersizlik, bebeği emzirememe, postpartum depresyon, çocuğun bakımını erteleme, cinsel isteksizlik ve bir sonraki doğum için endişe kaynağı olabilir (Bilgin ve ark., 2018).

Doğumda kendini güvende ve iyi bir bakım almış olarak hisseden bir kadın, ciddi komplikasyonlara rağmen süreci olumlu bir deneyim olarak değerlendirebilir. Bunun aksine, komplike olmayan bir doğumda kadın kendisini güvende hissetmez ve iyi bir bakım almadığını düşünürse doğum olumsuz bir tecrübe olarak hafızasına kaydedilir (Garthus-Niegel ve ark., 2014). Doğum hafızasının kadınların gelecekteki davranışlarını ve duygusal iyiliğini etkilediği, bu nedenle postpartum dönemdeki süreçleri de etkilemesi beklenebilir. Bu yüzden doğum hafızası ve hatırlamanın, emzirme sürecinde de oldukça önemli olabileceği düşünülerek bu çalışma, COVID-19 döneminde erken postpartum dönemdeki kadınlarda, doğum hafızası ve hatırlamanın emzirme başarısı ile ilişkisini belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Araştırmanın Soruları

- Doğum yapan annelerin erken postpartum dönemde emzirme başarısı puan düzeyi nedir?
- Doğum yapan annelerin erken postpartum dönemde doğum hafızası ve hatırlama puan düzeyi nedir?
- Annelerin sosyodemografik özellikleri emzirme başarısını etkiler mi?
- Annelerin obstetrik özellikleri emzirme başarısını etkiler mi?
- Bebeğe ait özellikler emzirme başarısını etkiler mi?
- Emzirmeye ait özellikler emzirme başarısını etkiler mi?
- Emzirme başarısı ile doğum hafızası ve hatırlama ilişkili midir?

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Postpartum Dönem

Doğum eyleminin bitmesiyle fizyolojik ve psikolojik değişimlerin yaşandığı postpartum dönem başlar. Doğum sonrası ilk 24 saatlik sürece “erken (acil) postpartum”, ilk 2-6 hafta arası sürece “subakut”, 6. aya kadar olan sürece “geç postpartum dönem” denir (Er Güneri, 2015). Bu dönemde anneliğe geçiş, yeni rol ve sorumluluklar ile aile ilişkileri yeniden düzenlenir (Güleşen ve Yıldız, 2013; Kaya ve Şahin, 2020). Ayrıca bu dönemde, kadın vücudunda meydana gelen gerileyici ve ilerleyici değişiklikler görülür. Gerileyici değişiklikler, gebelik döneminde büyüyen uterus başta olmak üzere bütün üreme sisteminde ve diğer sistemlerde gerçekleşir. İlerleyici değişiklikler ise memelerde meydana gelir. Memeler emzirme sürecine hazırlanır (Taşkın, 2020).

2.2. Emzirme

Emzirme, yeni doğmuş bebeğin yaşamını sağlıklı şekilde sürdürebilmesi için en yararlı beslenme biçimi olup, sağlıklı bebek, sağlıklı birey ve sağlıklı toplum ilişkisinin temelinde yer almaktadır (Gökoğlu, 2021). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), annelerin bebeklerini ilk 6 ay sadece anne sütüyle beslemesini ve iki yıl boyunca emzirmenin sürdürülmesini önermektedir (DSÖ, 2001). Buna rağmen Dünya’da ilk altı ay sadece anne sütüyle beslenme oranı %41’dir (DSÖ, 2018). Ülkemizde ilk altı ay sadece anne sütü ile beslenme düzeyi %41’dir. Sıfır-bir aylık yeni doğanların anne sütü ile beslenme oranı %59, iki-üç aylık bebeklerin %45 ve dört-beş aylık bebeklerin ise %14’dür (TNSA, 2018).

2.2.1. Emzirmenin yararları

Emzirmenin, anne ve bebek arasındaki bağ, bebeğin sağlıklı büyüme ile gelişimi ve anne sağlığı üzerinde oldukça önemli etkileri vardır (Irmak, 2016; Sönmez ve Özkan, 2019; Uzun ve ark., 2018). Emzirmenin erken postpartum dönemde başlaması anneye birçok fayda sağlar. Emzirmeyle birlikte uterus involüsyonu hızlanır. Emzirmeyle harcanan kalori miktarı sayesinde anneler eski kilolarına kolayca kavuşur. Emziren kadınlarda meme ve over gibi kanserlerin görülme riski azalır (Lumbiganon ve ark., 2016). Emzirme kemik mineralizasyonunu arttırdığından postmenopozal kemik kırıklarının görülme ihtimali azalır. Bebek etkili ve doğru bir şekilde emzirildiğinde, ovülasyon baskılanır. Ten tene temas sayesinde anne bebek bağlanması artar, emzirme sırasında salgılanan endorfin hormonu

sayesinde anneler kendilerini iyi hisseder ve özgüvenleri artar (Irmak, 2016; Nadeem ve ark., 2017; Topal ve ark., 2017; Türkyılmaz, 2017).

Anne sütünün içeriğinde bulunan mikroorganizmalar, bebekte sağlıklı bir mikrobiyota oluşmasını sağlar (Oktar ve ark., 2018). Anne sütünde bulunan immunglobulinler rotavirüse karşı antikör geliştirirler. Anne sütü alan bebeklerde, ishal sıklığı %70'ten fazla azalır. Emzirilen bebeklerde hem tip I hem tip II diyabetin görülme sıklığıyla birlikte obezite riski de azalır. Emzirme, ani bebek ölümü riskini de azaltır. Anne sütü alan bebeklerin, alt solunum yolu enfeksiyonları, otitis media, kızamık ve alerjik rinit gibi hastalıklara yakalanma ihtimalleri düşer (Barutçu, 2020; Oktar ve ark., 2018; Türkyılmaz, 2017). Anne sütü bebeğin, ruhsal, bedensel ve zekâ gelişimi üzerinde olumlu etkilere sahiptir (Arça ve Işık, 2019; Irmak, 2016; Türkyılmaz, 2017). Her annenin sütü kendi bebeğinin yaşına, kilosuna, sağlık durumuna ve ihtiyaçlarına özgü olmakla birlikte aynı zamanda ucuz, hazır ve bebek açısından sindirimi kolaydır (Yalçın, 2018).

2.2.2. Emzirmeyi etkileyen faktörler

Emzirme, annenin eğitim seviyesi, çalışma durumu, sağlık problemleri, memeyle alakalı problemler, emzirmeye geç başlama, emzirme konusunda yeterince bilgi sahibi olmama, ek gıdalara erken başlama (Çalık ve ark., 2017), emzirmeye başlamadan önce bebeğe ilk olarak su veya şekerli su verme, stres, biberon ve emzik kullanımı gibi birçok unsurdan etkilenir (Yakar ve ark., 2020). Emzirmeye başlarken annelerin sağlık profesyoneli tarafından destek almaması/yetersiz destek alması ve aile içi desteğin olmaması da emzirmeye etkileyen diğer unsurlardır (Erkal Aksoy ve ark., 2022; Dwinanda ve ark., 2018; Keloğlan ve ark., 2018; Mirghafourvand ve ark., 2018; TNSA, 2018). Emzirmeyi etkileyen faktörlerden biri de doğum hafızası ve hatırlamadır.

2.3. Hafıza

Hafıza; bilgi, deneyim, beceri ve yaşam biçimlerinin değişik şekillerde kazanılmasını, korunmasını ve kullanılmasını içeren bilişsel bir yapıdır (Szpunar, 2010). Hafızanın biyolojisine bakıldığında, beynin amigdala, korteks ve hipokampus bölümlerini incelemek gerekir. Amigdala; temporal lobun uç kısmına yerleşmiş olan, bireye veya özel bir olaya karşı verilen duygusal tepkilerden ve bütün duyulardan toparlanan bilgilerin depolandığı beynin bir bölümüdür. Korteks, verileri kısa/uzun süreli hafızaya aktarır. Kısa süreli hafıza; yaşanan olayların ve bilginin geçici bir mühlet depolanmasını sağlar (Sayar ve Turan, 2012). Uzun süreli

hafıza ise, kısa süreli hafızadan gelen bilgileri arşivler ve bilgi/olayların yıllar boyunca hatırlanmasını sağlar. Hipokampus, temporal lobta korteksin altında bulunan bir yapıdır. Yaşanılan olayların ve bilgilerin kısa süreli hafızadan uzun süreli hafızaya aktarılmasında görevlidir (Sayar ve Turan, 2012; Topkara ve Çağan, 2021).

Hafızanın aşamaları; kodlama, depolama, hatırlama (geri çağırma) olarak tanımlanır. Kodlama; sonradan elde edilen bir bilginin beyinde anlamlı hale getirilerek, hafızaya yerleştirilmesi, işlenmesi ve yer etmesidir. Bu süreçte ses, görüntü gibi fiziksel girdiler, hafızanın tasdiklediği biçimde bir koda veya bir sembole dönüştürülür ve bu da hafızaya yerleştirilir. Kodlama, istemli ve istemsiz olmak üzere iki farklı biçimde gerçekleşir. İstemsiz kodlamada bilgiler istem dışı kodlanırken, istemli kodlamada bilgiler tekrarlama yoluyla özel bir çaba harcayarak ya da eski bilgilerle yeni bilgiler arasında bir etkileşim oluşturarak hafızada tutar. İstemsiz kodlama; kişisel olaylar, beceri ve alışkanlıklarla ilgili anıların yani epizodik bilgilerin hafızaya kodlanmasında etkilidir. İstemli ise, yeni bilgilerin, kavramların ya da bir yöntemin öğrenilmesini sağlar (Terry, 2013). Hafızaya kodlanarak kaydedilmiş olan bilgilerin gerektiğinde kullanılması amacıyla uzun süreli hafızada saklanmasına “depolama” denir. Hatırlama (geri çağırma); hafızada daha önceden saklanmış bilgilerin uzun süreli hafızadan çekilip, kısa süreli hafızaya çıkarılmasıdır. Hatırlamanın gerçekleşmesi için; depolanan bilgiye ulaşılmasını sağlayacak yeterli işaretlerin olması gerekir (Atkinson ve ark., 2006).

2.3.1. Hafıza türleri

Çevresinden sürekli etkilenen kişi, duyu reseptörleri aracılığıyla algıladığı uyarıcıları çözümlmek amacıyla merkezi sinir sistemine (MSS) iletmektedir. MSS’ye gelen uyarıların yorumlanabilmesi için bu iletilerin kısa süreli hafızaya aktarılması gerekir. Aktarılan bu iletilerin yorumlanana kadar saklandığı yere “duyusal hafıza” denir (Hardan ve ark., 2006). Duyusal hafızaya gün içerisinde gelen sonsuz uyarıdan sadece seçici algı tarafından ayıklanabilen ve dikkat çeken bilgiler kısa süreli hafızaya aktarılır. Duyusal hafızada mevcut olan bilgiler kısa süreli hafızaya aktarılır (Bruning ve ark., 2014).

Kısa süreli hafıza, duyusal hafızaya oranla daha uzun süreli ancak sınırlı kapasitesi olan hafıza türüdür (Toptaş ve ark., 2021). Kısa süreli hafıza, duyusal hafızadan gelen bilgilerin kısa süreliğine saklandığı anlık hafızadır. Duyusal girdilerin tekrarlanmaması durumunda yaklaşık bir dakika içinde kaybolduğu kısa süreli depolama alanıdır (Atkinson ve ark., 2006). Kısa süreli hafıza, bilgileri hemen anlamlandırıp hızlıca cevap verebildiği gibi, bilgileri kodlayarak uzun

sürelî hafızaya da aktarabilir. Kısa sürelî hafızada girdilerin ömrünün kısa olmasına karşın tekrarlanmak koşuluyla bir süre daha kısa sürelî hafızada tutulabilir (Selçuk, 2004). Bu hafıza türü, unutulmayan bilgilerin uzun sürelî hafızaya taşınmasında bir basamak görevi görmektedir (Bruning ve ark., 2014; Selçuk, 2004; Terry, 2013).

Uzun sürelî hafıza, edinilmiş yeni bilgiler ile bellekte mevcut olan bilgiler arasında ilişki kurularak saklandığı kalıcı hafızadır (Bruning ve ark., 2014; Senemoğlu, 2012). Kısa sürelî hafıza kapasitesinin almadığı sınırsız bilgiyi düzenli biçimde gerektiğinde kullanmak üzere depolar (Keleş ve Çepni, 2006; Senemoğlu, 2012). Kısa sürelî hafızada bilgiler sıkça tekrar edilmediği takdirde unutulur ve hatırlanması zorlaşır fakat uzun sürelî hafıza anlamlandırılıp depolandığı için uzun seneler boyunca hatırlanır. Uzun sürelî hafızadaki bilgiler anında anımsanmasa bile belirli bir süre sonra hatırlanabilir (Selçuk, 2004).

2.4. Doğum Hafızası

Doğum sırasında yaşanan her olay ve edinilen deneyim birbirinden farklıdır (Gibbins ve Thomson, 2001). Bu deneyimlere bağlı olarak hafızanın merkezinde saklı kalan ve lüzum halinde ortaya çıkan olumlu/olumsuz ve kısa/uzun sürelî doğum hafızası oluşur (Garthus-Niegel ve ark., 2013). Doğum hafızası, hafızada olan ve gerektiğinde kullanılan doğum deneyimine ilişkin bilgilerdir (Topkara ve Çağan, 2021). Kadınların doğum öncesi süreçte sağlık personelinden ve çevresinden edindiği bilgilerle oluşmaya başlayan doğum hafızası, doğum ve postpartum dönemde de yaşanan deneyimlerle şekillenir (Topkara ve Çağan, 2021).

Kadınların doğumlarını nasıl hatırladıkları, doğum deneyiminin yoğunluğu, doğumun nasıl değerlendirdiği ve doğum sonrası psikolojik bozukluklar gibi birçok faktörden etkilenir (Foley ve ark., 2014). Bazı kadınlar doğumlarını olumlu bir şekilde hatırlarken bazıları ise bir travma olarak hatırlar ve etkisini uzun süre atlatamaz (Thomson ve Downe, 2010; Waldenstrom ve ark., 2004). Doğum eylemini travmatik olarak hatırlayan anneler doğumla alakalı duygu ve düşüncelerden uzak dururlar. Bu nedenle bu deneyimlerin anlatımı çaresizlik, korku gibi hislerden dolayı oldukça zor olabilir. Doğum deneyimini hatırlatan herhangi bir uyarandan kaçınırlar (Dilcen ve Genç, 2019). Bu nedenle olumlu hafıza geliştiren kadınlarda doğum eylemi sırasında yaşanan ağrı gibi komplikasyonlar hemen unutulabilse de olumsuz hafıza geliştiren kadınlar beş yıl boyunca hatırlayabilir (Waldenstrom ve Schytt, 2009).

Kadınların, postpartum süreçte gelişen değişikliklere uyum sağlamasında ve postpartum sürecin daha sağlıklı geçirilmesinde fiziksel iyilik hali, destek sistemleri, benlik saygısı, aldığı

bakımın kalitesi ve doğum hafızası oldukça önemlidir (Henriksen ve ark., 2017; Taşkın, 2020). Doğum anlarının özellikleri, kadınların doğum eylemini işleme biçimleri ve ebeveynliğe uyumları ile de ilişkilidir (Foley ve ark., 2014). Olumlu doğum hafızası; kadınların özgüvenlerini artırma, bebekleri ile kuvvetli ilişkiler kurma ve gelecekteki doğum planlamalarına olumlu katkı sağlarken, olumsuz doğum hafızası maternal bağlanmada yetersizlik, postpartum depresyon, çocuğun bakımının ertelenmesi, cinsel isteksizlik, bebeği emzirememe ve bir sonraki doğum için endişe kaynağı olabilir (Bilgin ve ark., 2018).

2.5. Erken Postpartum Dönemde Doğum Hafızası ve Emzirme Başarısı

Emzirme başarısı, annenin emzirme hakkındaki bilgi ve becerisini kullanıp emzirmeyi gerçekleştirmesidir (Aktaş ve Alemdar, 2019). Erken postpartum süreçte emzirme, memeye alakalı problemler, emzirmeye geç başlama, emzirme konusunda yeterince bilgi sahibi olmama, sosyal destek eksikliği, emzirmeye başlamadan önce bebeğe ilk olarak su, şekerli su veya mama verme (Akın ve Erbil, 2020; Çalık ve ark., 2017), stres, düşük benlik saygısı, doğum şekli ve doğum deneyimi gibi faktörlerden etkilenir. Söz konusu olan bu faktörler postpartum süreçte doğum hafızasını oluşturur (Türkyılmaz, 2017; Yakar ve ark., 2020).

Doğum hafızasının olumlu/olumsuz yönde gelişmesinin annenin psikososyal sağlığını etkilediği birçok çalışmada belirtilmiştir (Ahmad ve ark., 2021; Crawley ve ark., 2018; Hughes ve ark., 2020; Hutchinson ve Cassidy, 2021; Thiel ve ark., 2021). Annenin postpartum dönemde psikolojik olarak sağlıklı olması, annenin iyi hissetmesini ve dolayısıyla emzirme sürecini olumlu yönde etkileyerek emzirme başarısını arttırabilir. Bu yüzden hemşirelere doğum deneyiminin olumlu geçmesinde önemli görevler düşmektedir. Hemşireler;

- İletişime açık olmalı (Annenin sorduğu sorulara cevap verebilmeli, bilgi eksikliğini gidermeli, aileye tıp dilinden uzak açıklayıcı bilgiler sunmalı, annenin tercihlerini açıkça ifade edebilmesini sağlamalı ve saygı duymalı),
- Mahremiyetin korunmasına özen göstermeli,
- Annelere verilen bakımın sürekliliği sağlamalı,
- Düzenli şekilde annenin doğum izlemlerinin yapılması, kaydedilmesi ve incelenmesi sürecini yönetmeli,
- Annenin tercihinine bağlı doğum anı ve sonrasında refakatçi bulunmasını sağlamalı,
- Ağrıyı rahatlatma stratejilerini uygulamalıdır (DSÖ, 2018).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırma Türü

Bu araştırma, tanımlayıcı ve ilişki arayıcı türde yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri

Araştırma, Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi Hastanesi'nde gerçekleştirilmiştir. Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği toplamda 74 yataklıdır, bunlardan 28 yatak jinekoloji servisinde, 28 yatak obstetri servisinde ve 18 yatakta travayda bulunmaktadır. Sözü edilen hastanenin çalışma kapsamına alınma nedenleri; sosyodemografik yönden farklı birçok kadının doğum yapmak için bu hastaneyi tercih etmesidir.

3.3. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Çalışmanın evrenini Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi Hastanesi'nde doğum yapmış olan tüm kadınlar oluşturmuştur. Erken postpartum dönemde annelerin emzirme başarısı puanı üzerine doğum hafızası ve hatırlama puanı ile diğer bağımsız değişkenlerin (sosyodemografik, obstetrik, bebek ve emzirmeye ilişkin özellikler) etkisinin bir arada değerlendirildiği regresyon analizi sonucuna rastlanmadığından örneklem hesabında kullanılacak veri bulunamamıştır. Annelerin emzirme başarısı (LATCH ölçeği puanı) ile doğum hafızası ve hatırlama puanı ile diğer bağımsız değişkenlerin küçük etki düzeyinde olacağı ön görülerek (Regresyon analizi için f^2 : ,08, küçük etki düzeyi), %5 alfa hata payı (iki yönlü) ve %90 güçle G*Power (3.1.9.2) programında yapılan örneklem sayısı hesabında çalışmaya en az 276 kişi alınması gerektiği belirlenmiştir. Veri toplamada kayıp olasılığı göz önüne alınarak, çalışmaya %10 fazlası ile yaklaşık 304 kişinin alınmasına karar verilmiştir (Ek 1).

Bu çalışmanın primer sonucu olarak LATCH puanı üzerine etkili olduğu belirlenen 2 bağımsız değişken ile yürütülen çoklu doğrusal regresyon analizinden elde edilen R^2 değerine göre G*Power (3.1.9.2) programı ile 295 kişi ile yapılan post hoc güç analizinde 0.05 etki büyüklüğü, % 5 yanılma payı ve % 95 güven aralığında hesaplanan güç 0.94 olarak bulunmuş ve çalışmadaki örneklem sayısının yeterli olduğu görülerek çalışmanın 295 kişi ile tamamlanmasına karar verilmiştir (Ek 2).

Çalışmaya 18 yaş ve üzerinde, sağlıklı, termde ve tekil doğum yapan, emziren, Türkçe okur-yazar ve herhangi bir sağlık problemi olmayan (diyabet, hipertansiyon, postpartum kanama, psikiyatrik sorunlar vb. öz bildirime dayalı) anneler dahil edilmiştir. Araştırmanın bağımsız değişkenleri; Doğum Hafızası ve Hatırlama Ölçeği puan düzeyi, sosyodemografik özellikler, obstetrik özellikler, bebeğe ait özellikler, emzirmeye ait özellikler, bağımlı değişkenleri; LATCH emzirme tanılama ve değerlendirme ölçeği puan düzeyi'dir.

3.4. Veri Toplama Tekniği ve Araçları

Veriler olasılıksız seçim yöntemlerinden gelişigüzel örnekleme yöntemi ile toplanmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından literatür taranarak geliştirilen Tanıtıcı Bilgi Formu (Ek 3), Doğum Hafızası ve Hatırlama Ölçeği (Ek 4), LATCH Emzirme Tanılama ve Değerlendirme Ölçeği (Ek 5) kullanılmıştır.

3.4.1. Tanıtıcı bilgi formu

Tanıtıcı bilgi formu araştırmacı tarafından literatür taraması (Çalık ve ark., 2017; Çankaya ve ark., 2017; Topkara, 2019; Turan ve Bozkurt, 2020) sonucu geliştirilmiştir. Tanıtıcı bilgi formu sosyodemografik özellikler, obstetrik özellikler, bebeğe ait özellikler ve emzirme özellikleri olmak üzere dört alt başlıktan oluşmaktadır. Sosyodemografik özellikler olarak; yaş, eğitim düzeyi, çalışma durumu, evlilik süresi, evlilik yaşı, gelir düzeyi, aile tipi olmak üzere 7 soru, obstetrik özellikler olarak; gebeliğin planlanma durumu, düşük öyküsü, kürtaj öyküsü, çocuk sayısı, son doğum şekli olmak üzere 5 soru, bebeğe ait özellikler olarak; bebeğin cinsiyeti ve istenen bebek cinsiyeti olmak üzere 2 soru, emzirmeye ait özellikler olarak, ilk emzirme zamanı, önceki çocuğun emzirilme süresi, düşünülen emzirme süresi, anne sütü ve emzirme hakkında sağlık personelinden bilgi alma durumu, emzirme başarısını değerlendirme durumu olmak üzere 5 soru, toplamda 19 sorudan oluşmaktadır (Ek 3).

3.4.2. Doğum hafızası ve hatırlama ölçeği

Doğum hafızası ve hatırlama ölçeği (DHHÖ), Foley ve arkadaşları (2014) tarafından kadınların doğum anılarının niteliklerini ve postpartum ruh durumlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir (Foley ve ark., 2014). Ölçeğin Türkçe geçerlilik güvenirlik çalışması Topkara ve Çağan (2021) tarafından yapılmıştır (Topkara ve Çağan, 2021). Yedili likert tipten oluşan ölçek toplam 21 madde ve 6 alt boyuttan (duygusal hafıza, hafızanın merkezliliği, ambivalan duygusal hafıza, tutarlılık ve tekrar yaşama, duygusal hafıza ve istemsiz hatırlama) oluşmaktadır.

Ölçeğin 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 ve 21. maddeleri 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 biçiminde, 1, 4 ve 11. maddeler ise tam tersi şekilde puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 21, en yüksek puan 147'dir. Ölçekten alınan puanın yüksek olması, kadınların doğum deneyimi ile alakalı olumsuz ve daha karmaşık duygulara sahip olduğunu, tutarlı doğum hafızasına sahip olduğunu, doğum hafızasının annede merkezi bir konumda olduğunu, doğum anını tekrar yaşamayı, doğum deneyimi ile alakalı artan duyuşsal hafızayı ve istemsiz hatırlamanın sık gerçekleştiğini gösterir. Topkara ve Çağan (2021) çalışmasında ölçeğin cronbach alfa değerini 0,79 olarak belirtmiştir (Topkara ve Çağan, 2021). Bu çalışmada ise Doğum Hafızası ve Hatırlama Ölçeği'nin cronbach alfa katsayısı 0,74 olarak bulunmuştur.

3.4.3. LATCH emzirme tanılama ve değerlendirme ölçüm aracı

LATCH emzirme tanılama aracı emzirmeyi objektif olarak tanılamak, emzirme problemlerini saptamak, uygun eğitimi planlamak ve sağlık çalışanları arasında ortak dil oluşturmak amacıyla Jensen ve arkadaşları tarafından 1994 yılında geliştirilmiştir (Jensen ve ark., 1994). Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması, 1997 yılında Demirhan ve Pek, 2001 yılında Koyun, 2003 yılında Yenal ve Okumuş tarafından yapılmıştır (Demirhan, 1997; Koyun, 2001; Yenal ve Okumuş, 2003). LATCH, puanlama yöntemi bakımından apgar skor sistemine benzetilerek oluşturulmuştur. Gözlem yoluyla araştırmacı tarafından doldurulan bir ölçektir. Ölçek beş değerlendirme kriterinden oluşmaktadır (Tablo 3.3.1).

Tablo 3.4.1.LATCH emzirme tanılama ve değerlendirme ölçeği

Değerlendirme Kriteri	Değerlendirme Kriterinin Anlamı
L Latch on Breast	Bebeğin memeyi tutması
A Audible Swallowing	Bebeğin yutma hareketinin görülmesi
T Type of Nipple	Meme ucunun tipi
C Comfort of Breast/Nipple	Annenin meme/meme ucuna ilişkin rahatlığı
H Hold/Position	Annenin bebeğini tutuş pozisyonunu

LATCH'ı oluşturan her kriter için 0, 1 ve 2 puan olmak üzere ölçekten alınabilecek toplam puan 10'dur. Ölçeğin kesme noktası yoktur. Puanların toplanması ile emzirme değerlendirilir. Ölçekten alınan puanın düşük olması, emzirme konusunda, desteğe ve izleme ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Ölçek puanı yükseldikçe emzirme başarısının yüksek olduğu anlaşılmaktadır (Ek-4). Ölçeğin cronbach alfa değeri; Yenal ve Okumuş (2003) 0,95, Demirhan (1997) 0,94 ve Koyun (2001) tarafından 0,96 olarak bulunmuştur (Demirhan, 1997; Koyun, 2001; Yenal ve Okumuş, 2003). Bu çalışmada ise cronbach alfa değeri 0,75 olarak bulunmuştur.

3.5. Verilerin Toplanması

Çalışma verileri, 8 Kasım 2021-20 Şubat 2022 tarihleri arasında COVID-19 pandemisinin yoğun olduğu bir dönemde toplanmıştır. Bu yüzden, veriler toplanırken anneler ve araştırmacı maske takmış, sosyal mesafe korunarak gerekli açıklamalar yapılmıştır. Verilerin toplanması, annelerin ağrısının olmadığı, kendisini iyi hissettiği bir zamanda, postpartum ilk 24 saat içinde hasta odasında toplanmıştır. Veri toplama araçlarından Tanıtıcı bilgi formu ve DHHÖ anneye verilerek doldurulması istenmiş, LATCH araştırmacı tarafından gözlem yoluyla doldurularak emzirme süreci değerlendirilmiştir. Veri toplama süreci ortalama 15 dakika sürmüştür

Veri toplama formlarının anlaşılabilirliğini test etmek için araştırma öncesi araştırmanın yürütüldüğü hastanenin kadın hastalıkları ve doğum servisinde doğum yapan 10 kadına uygulanmıştır. Bu uygulama sonucunda anketin anlaşılabilirliği ile ilgili herhangi bir olumsuz geri dönüş alınmamıştır. Bu yüzden ön uygulama sonrası anket formunda değişiklik yapılmamıştır. Ön uygulama esnasında veri toplanan anneler araştırmanın örneğine dahil edilmemiştir.

3.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmada olasılıksız örnekleme yönteminin kullanılması ve verilerin araştırmacı tarafından toplanması bir sınırlılık oluşturmaktadır. COVID-19 pandemisi sebebiyle çalışma kriterini sağlayan ve çalışmaya katılmayı kabul eden anneler olasılıksız yöntemle seçilebilmiştir. Diğer bir sınırlılık, araştırma tanımlayıcı ilişkisel bir çalışma olduğu için doğum hafızası ve hatırlama ile emzirme başarısı arasındaki ilişkileri rapor etmekte ve bu değişkenler arasında nedensel bir ilişki çıkarımı yapamamaktadır.

3.7. Verilerin Analizi

Gruplarda yer alan bireylerin farklı değişkenler açısından sıklıkları, oranları, ortalama ve standart sapmaları betimsel istatistikler ile sunulmuştur. Sürekli değişkenler için en yüksek değerler, en düşük değerler, ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanırken, kategorik değişkenler içinse sayı ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Verinin normallik sayıltısını karşılayıp karşılamadığını test etmek için çarpıklık ve basıklık değerleri, histogramlar ve Q-Q plot değerleri incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar veri setinin normal dağılım sayıltısını karşıladığını göstermektedir. Gruplar arası karşılaştırmalarda iki grubun olduğu karşılaştırmalarda, bağımsız gruplar için t testi, üç ve daha fazla grubun olduğu

karşılaştırmalarda ise tek yönlü ANOVA (analiz sonucunun anlamlı olduğu durumlarda Tukey çoklu karşılaştırma analizi) ve Kruskal Wallis (analiz sonucunun anlamlı olduğu durumlarda Mann-Whitney U) analizleri kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek için Pearson korelasyon analizi yürütülmüştür. Bütün analiz sonuçları için anlamlılık düzeyi $p < ,05$ olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada verilerin analizleri SPSS 25 (IBM Corp. Released 2017.IBM SPSS Statistics for Windows, Version 25.0. Armonk, NY: IBM Corp.) programı aracılığı ile gerçekleştirilmiştir.

3.8. Araştırmanın Etik Boyutu

Etik kurul izni Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (2021/2127) alınmıştır (Ek 6). Çalışmada kullanılan ölçekler için ilgili yazarlardan izin alındı (Ek 7, Ek 8). Çalışmanın yürütülebilmesi için Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi Hastanesi Başhekimliği'nden (2021/110181) izin alınmıştır (Ek 9). Araştırmaya katılan annelere veri toplama öncesi bilgilendirme yapılmış olup sözel olarak onamları alınmış ve çalışmaya sadece gönüllü kişiler dahil edilmiştir.

4. BULGULAR

Erken postpartum dönemde doğum hafızası ve hatırlama ile emzirme başarısı arasındaki ilişkinin saptanması amacıyla gerçekleştirilen çalışmada bulgular üç başlık altında sunulmuştur. Bunlar;

4.1. Araştırma grubundaki annelerin sosyodemografik, obstetrik, bebeğe ait ve emzirme özellikleri, DHHÖ puan düzeyi ve LATCH puan düzeyine ilişkin bulgular

4.2. Araştırma grubundaki annelerin sosyodemografik, obstetrik, bebeğe ait ve emzirme özellikleri ve DHHÖ puan düzeyinin LATCH puan düzeyine etkisine ilişkin bulgular

4.3. LATCH puan düzeyine etkisi olan bağımsız değişkenlerin çoklu doğrusal regresyon analizi ile değerlendirilmesine ilişkin bulgular

4.1. Araştırma Grubundaki Annelerin Sosyodemografik, Obstetrik, Bebeğe Ait ve Emzirme Özellikleri, DHHÖ Puan Düzeyi ve LATCH Puan Düzeyine İlişkin Bulgular

Çalışmaya katılan annelerin sosyodemografik özelliklerinin dağılımı Tablo 4.1.1.'de verilmiştir.

Tablo 4.1.1. Annelerin sosyodemografik özellikleri (n: 295).

Bağımsız Değişkenler	$\bar{X} \pm SS$	Min.-Max.
Yaş (yıl)	27,41±6,18	18-40
Evlilik Süresi (yıl)	5,24±4,69	1-22
Evlilik Yaşı (yıl)	22,17±3,74	16-34
	n	%
Eğitim düzeyi		
Okur-yazar/İlköğretim	17	5,8
Lise	100	33,9
Üniversite ve üzeri	178	60,3
Çalışma durumu		
Çalışıyor	151	51,2
Çalışmıyor	144	48,8
Gelir Düzeyini Değerlendirme		
Gelir giderden az	77	26,1
Gelir gidere denk	117	39,7
Gelir giderden fazla	101	34,2
Aile Tipi		
Çekirdek aile	178	60,3
Geniş aile	117	39,7

Tablo 4.1.1.'deki annelerin sosyodemografik özellikleri incelendiğinde; anneler ortalama 27,41±6,18 yaşında, 5,24±4,69 yıldır evli ve 22,17±3,74 yaşında evlenmiştir. Annelerin büyük çoğunluğunun (%60,3) üniversite ve daha üstü eğitim düzeyine sahip olduğu, herhangi bir işte çalışan ve çalışmayan annelerin oranlarının birbirine çok yakın olduğu (%51,2, %48,8), %39,7'sinin gelirini giderine denk olarak değerlendirdiği ve çoğunluğunun (%60,3) çekirdek ailede yaşadığı görülmektedir.

Çalışmaya katılan annelerin obstetrik özellikleri Tablo 4.1.2.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.1.2. Annelerin obstetrik özellikleri (n:295).

Bağımsız Değişken	n	%
Gebeliğin Planlanması		
Planlı Gebelik	159	53,9
Plansız Gebelik	136	46,1
Düşük Öyküsü		
Var	121	41
Yok	174	59
Kürtaj Öyküsü		
Var	123	41,7
Yok	172	58,3
Çocuk Sayısı		
1 çocuk	188	63,7
2 çocuk ve üzeri	107	36,3
Son doğum şekli		
Vajinal doğum	61	20,7
Sezaryen	234	79,3

Tablo 4.1.2.'deki annelerin obstetrik özellikleri incelendiğinde; annelerin %53,9'nun gebeliğinin planlı olduğu, %41'inin düşük öyküsü, %41,7'sinin kürtaj öyküsü, %63,7'sinin tek çocuk sahibi olduğu ve %79,3'nün son doğum şeklinin sezaryen olduğu belirlenmiştir.

Bebeğe ait özellikler Tablo 4.1.3.'te verilmiştir.

Tablo 4.1.3. Bebeğe ait özellikler (n: 295).

Bağımsız Değişken	n	%
Bebeğin cinsiyeti		
Kız	147	49,8
Erkek	148	50,2
İstenen Bebek Cinsiyeti		
Kız	160	54,2
Erkek	135	45,8

Tablo 4.1.3.'deki bebeğe ait özellikleri incelendiğinde; kız (%49,8) ve erkek bebeklerin (%50,2) oranlarını birbirine çok yakın olduğu saptanmıştır. İstenen bebek cinsiyetinde ise kız bebekler lehine küçük bir fark ortaya çıkmıştır. Annelerin %54,2'si kız bebek istediklerini belirtirken, % 45,8'i erkek bebek istediklerini belirtmişlerdir.

Çalışmaya katılan annelerin emzirme özellikleri Tablo 4.1.4.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.1.4. Emzirme özellikleri (n: 295).

Bağımsız Değişken	$\bar{x} \pm SS$	Min-Max
Önceki Çocuğu Emzirme Süresi (ay)	4,81±7,76	0-26
Bağımsız Değişken	n	%
İlk Emzirme Zamanı		
İlk 30 dakika	171	58
30 dakikadan sonra	124	42
Düşünülen Emzirme Süresi		
6 ay	72	24,4
12 ay	69	23,4
18 ay	66	22,4
24 ay	88	29,8
Emzirme Hakkında Bilgi*		
Aldım	223	75,6
Almadım	72	24,4
Annenin Emzirme Başarısı Algısı		
İyi	92	31,2
Orta	101	34,2
Kötü	102	34,6

*Sağlık personeline alman bilgi

Tablo 4.1.4.'deki emzirme özellikleri incelendiğinde; annelerin %58'inin bebeklerini ilk 30 dakika içinde emzirdikleri, önceki çocuğunu emzirme süresi ortalamasının 4,81±7,76 ay olduğu ve çoğunluğunun (%29,8) bebeklerini 24 ay boyunca emzirmeyi düşündükleri belirlenmiştir. Annelerin %75,6'sının emzirme eğitim almıştır. Anneler emzirme başarılarını %31,2'si "iyi", %34,2'si "orta" ve %34,6'sı "kötü" şeklinde değerlendirmiştir.

Çalışmada grubundaki annelerin DHHÖ ve LATCH'tan aldığı puan ortalamaları ile en düşük ve en yüksek puanları Tablo 4.1.5.'te verilmiştir.

Tablo 4.1.5. Annelerin LATCH ve DHHÖ puanları (n: 295).

Ölçekler	$\bar{x} \pm SS$	Min.-Max
LATCH	8,99±1,23	4-10
DHHÖ Toplam	126,61±6,65	98-146
DHHÖ alt boyutları		
Duygusal Hafıza	18,94±2,55	3-21
Ambivalan Duygusal Hafıza	12,66±12,53	2-14
Hafızanın Merkezliliği	24,59±2,90	4-28
Tutarlılık ve Tekrar Yaşama	37,78±3,12	13-42
Duyusal Hafıza	25,18±2,03	9-28
İstemsiz Hatırlama	7,47±2,80	2-14

Tablo 4.1.5.'e göre LATCH'tan alınan toplam puan 4-10 arasında değişmekte olup ortalama 8,99±1,23 ve DHHÖ'den alınan toplam puan 98-146 aralığında olup ortalaması 126,61±6,65'tir. DHHÖ'nin alt boyutlarına göre alınan puanlar incelendiğinde duygusal hafıza alt boyutu puanları 3-21 aralığında ve ortalaması 18,94±2,55, ambivalan duygusal hafıza alt boyutu puanları 2-14 aralığında ve ortalaması 12,66±12,53, hafızanın merkezliliği alt boyutu puanları 4-28 aralığında ve ortalaması 24,59±2,90, tutarlılık ve tekrar yaşama alt boyut puanı 13-42 aralığında ve ortalaması 37,78±3,12, duyusal hafıza alt boyutu puanları 9-28 aralığında ve ortalaması 25, 18±2,03, istemsiz hatırlama alt boyutu puanları 2-14 aralığında ve ortalaması 7,47±2,8 olarak belirlenmiştir.

4.2. Araştırma Grubundaki Annelerin Sosyodemografik, Obstetrik, Bebeğe Ait, Emzirme Özellikleri ve DHHÖ Puan Düzeyinin LATCH Puan Düzeyine Etkisine İlişkin Bulgular

Annelerin LATCH puanlarının sosyodemografik özelliklerine göre karşılaştırılması Tablo 4.2.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.2.1. Annelerin LATCH puanlarının sosyodemografik özelliklerine göre karşılaştırılması (n: 295).

Bağımsız Değişkenler	n	LATCH $\bar{X} \pm SS$	test	p
Eğitim Düzeyi				
Okur-yazar/İlköğretim	17	8,53±1,12	KW=8,735	0,013
Lise	100	8,78±1,38		
Üniversite ve üzeri	178	9,15±1,12		
Çalışma Durumu				
Çalışıyor	151	9,14±1,11	t = 2,204	0,028
Çalışmıyor	144	8,83±1,32		
Gelir Düzeyini Değerlendirme				
Gelir giderden az	77	9,12±1,14	F = ,892	0,411
Gelir gidere denk	117	8,88±1,38		
Gelir giderden fazla	101	9,01±1,1		
Aile Tipi				
Çekirdek aile	178	8,78±1,26	t = -3,624	0,000
Geniş aile	117	9,3±1,11		

KW: Kruskal Wallis testi,t: Bağımsız gruplarda t testi sd: 293,F: Bağımsız gruplarda varyans analizi, gruplar arası/grup içi/toplam sd: 291.

Annelerin eğitim düzeyi göre LATCH puanları incelendiğinde; üniversite mezunu olan annelerin puan ortalamasının hem okur-yazar/ilköğretim mezunu olan annelerden hem de lise mezunu olan annelerden anlamlı olarak daha yüksek ve gruplar arasındaki farkın anlamlı düzeyde olduğu belirlenmiştir (p<,05, Tablo 4.2.1.).

Annelerin çalışma durumuna göre LATCH puan ortalamaları incelendiğinde; çalışan annelerin puan ortalamasının çalışmayan annelere göre anlamlı olarak daha yüksek ve gruplar arasındaki farkın anlamlı düzeyde olduğu belirlenmiştir(p<,05, Tablo 4.2.1.).

Annelerin gelir düzeyine göre LATCH puan ortalamaları incelendiğinde; geliri giderden az olan annelerin LATCH puan ortalaması “geliri gidere denk” ya da “fazla” olan annelere göre yüksek olduğu ancak gruplar arasındaki farkın anlamlı düzeyde olmadığı bulunmuştur (p>0,05, Tablo 4.2.1.).

Annelerin aile tiplerine göre LATCH puan ortalamaları incelendiğinde; geniş ailede yaşayan annelerin puan ortalamasının çekirdek ailede yaşayan annelere göre yüksek olduğu ve gruplar arasındaki farkın çok ileri düzeyde anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < .001$, Tablo 4.2.1.).

Annelerin LATCH puanlarının obstetrik özelliklerine göre karşılaştırılması Tablo 4.2.2.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.2.2. Annelerin LATCH puanlarının obstetrik özelliklerine göre karşılaştırılması (n: 295).

Bağımsız Değişkenler	n	LATCH $\bar{x} \pm SS$	test	p
Gebeliğin Planlanması				
Planlı Gebelik	159	8,91±1,28	$t = -1,129$	0,26
Plansız Gebelik	136	9,07±1,15		
Düşük Öyküsü				
Var	121	9,15±1,11	$t = 1,905$	0,058
Yok	174	8,87±1,29		
Kürtaj Öyküsü				
Var	123	9,06±1,19	$t = ,834$	0,405
Yok	172	8,94±1,25		
Çocuk Sayısı				
1 çocuk	188	8,98±1,27	$t = -,143$	0,886
2 çocuk ve üzeri	107	9±1,14		
Son Doğum Şekli				
Vajinal doğum	61	8,8±1,33	$t = -1,312$	0,191
Sezaryen	234	9,03±1,2		

t: Bağımsız gruplarda t testi sd: 293

Gebeliğin planlanmasına göre LATCH puan ortalamaları incelendiğinde; gebeliğini planlamayan annelerin LATCH puan ortalamasının gebeliğini planlayan annelere göre daha yüksek olduğu ancak aradaki farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p > .05$, Tablo 4.2.2.).

Düşük öyküsüne göre LATCH puan ortalamaları incelendiğinde; düşük öyküsü olanların LATCH puan ortalamaları düşük öyküsü olmayan annelere göre daha yüksek olduğu ancak aradaki farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p > .05$, Tablo 4.2.2.).

Kürtaj öyküsüne göre LATCH puan ortalamaları incelendiğinde; kürtaj öyküsü olan annelerin LATCH puan ortalamasının kürtaj öyküsü olmayan annelere göre daha yüksek olduğu ancak aradaki farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p > .05$, Tablo 4.2.2.).

Çocuk sayısına göre LATCH puan ortalamaları incelendiğinde; çocuk sayısı iki ve üzeri olan annelerin LATCH puan ortalamasının çocuk sayısı bir olan annelere göre daha yüksek olduğu ancak aradaki farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>,05$, Tablo 4.2.2.).

Son doğum şekline göre LATCH puan ortalamaları incelendiğinde; son doğum şekli sezaryen olan annelerin LATCH puan ortalamasının son doğum şekli vajinal doğum olan annelere göre daha yüksek olduğu ancak aradaki farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>,05$, Tablo 4.2.2.).

Annelerin LATCH puanlarının bebeğe ait özelliklerine göre karşılaştırılması Tablo 4.2.3.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.2.3. Annelerin LATCH puanlarının bebeğe ait özelliklerine göre karşılaştırılması (n: 295).

Bağımsız Değişkenler	n	LATCH $\bar{x} \pm SS$	test	p
Bebeğin Cinsiyeti				
Kız	147	8,93±1,33	$t = -,855$	0,393
Erkek	148	9,05±1,11		
İstenen Bebek Cinsiyeti				
Kız	160	9±1,28	$t =,206$	0,837
Erkek	135	8,97±1,17		

t: Bağımsız gruplarda t testi sd: 293

Bebeğin cinsiyetine göre LATCH puan ortalamaları incelendiğinde; erkek bebek doğuran annelerin LATCH puan ortalamalarının kız bebek doğuran annelere göre daha yüksek olduğu ancak aradaki farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>,05$, Tablo 4.2.3.).

İstenen bebek cinsiyetine göre LATCH puan ortalamaları incelendiğinde; kız bebek isteyen annelerin LATCH puan ortalamaları erkek bebek isteyen annelere göre daha yüksek olduğu ancak aradaki farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>,05$, Tablo 4.2.3.).

Çalışmaya katılan annelerin LATCH puan ortalamalarının emzirme özelliklerine göre karşılaştırılması Tablo 4.2.4.'te verilmiştir.

Tablo 4.2.4. Annelerin LATCH puanlarının emzirme özelliklerine göre karşılaştırılması (n: 295).

Bağımsız Değişkenler	n	LATCH $\bar{X} \pm SS$	test	p
İlk Emzirme Zamanı				
İlk 30 dakika	171	6,02±0,35	t = -,490	0,624
30 dakikadan sonra	124	6,04±0,3		
Düşünülen Emzirme Süresi				
6 ay	72	6,04±0,29	F = 1,116	0,343
12 ay	69	6,01±0,35		
18 ay	66	5,98±0,33		
24 ay	88	6,07±0,35		
Emzirme Hakkında Bilgi				
Aldım	223	6,02±0,34	t = -1,129	0,26
Almadım	72	6,07±0,29		
Annenin Emzirme Başarısı Algısı				
İyi	92	6,02±0,32	F = ,677	0,509
Orta	101	6±0,33		
Kötü	102	6,06±0,34		

t: Bağımsız gruplarda t testi sd: 293, F: Bağımsız gruplarda varyans analizi, gruplar arası/grup içi/toplam sd: 291

Doğum sonu emzirme durumuna göre LATCH puan ortalamaları incelendiğinde; doğum sonunu ilk 30 dakika içerisinde emzirmeyen annelerin LATCH puan ortalamalarının ilk 30 dakikada emziren annelere göre daha düşük olduğu ve gruplar arasındaki farkın anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p > ,05$, Tablo 4.2.4.).

Düşünülen emzirme süresine göre LATCH puan ortalamaları incelendiğinde; bebeğini 24 ay emzirmeyi düşünen annelerin LATCH puan ortalamaları 6, 12 ve 18 ay emzirmeyi düşünen annelere göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu ve gruplar arasındaki farkın anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p > ,01$, Tablo 4.2.4.).

Annelerin emzirme eğitimi alma durumuna göre LATCH puan ortalamaları incelendiğinde; emzirme eğitimi almayan annelerin LATCH puan ortalamaları emzirme eğitimi alan annelere göre anlamlı olarak daha düşük olduğu ve gruplar arasındaki farkın anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p > ,001$, Tablo 4.2.4.).

Annelerin kendi emzirme başarısını değerlendirme durumuna göre LATCH puan ortalamaları incelendiğinde; emzirme başarısını “kötü” olarak değerlendirenlerin LATCH

puan ortalamaları ‘‘iyi’’ ve ‘‘orta’’ olarak değerlendirenlere göre daha yüksek olduğu ancak gruplar arasındaki farkın anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p > ,05$, Tablo 4.2.4.).

Annelerin LATCH puanı ile DHH puanı arasındaki ilişkiye yönelik bulgular Tablo 4.2.5.’te verilmiştir.

Tablo 4.2.5. Annelerin LATCH puanı ile DHH puanları arasındaki ilişki (n: 295).

Sayısal Değişkenler	LATCH	
	r	p
DHH Toplam	,106	0,068
DHH (Alt Boyutları)		
Duyusal Hafıza	,054	0,353
Ambivalan Duyusal Hafıza	,030	0,605
Hafızanın Merkezliliği	,134*	0,021
Tutarlılık ve Tekrar Yaşama	,130*	0,026
Duyusal hafıza	,046	0,429
İstemsiz hatırlama	-,119*	0,042

r: Pearson korelasyon analizi

Annelerin LATCH puanı ile DHH toplam puanı arasında düşük düzeyde, pozitif yönde bir ilişki olduğu ancak ilişkinin istatistiksel olarak anlamsız olduğu belirlenmiştir ($p > 0,05$). Ancak LATCH puanı DHH alt boyutları olan hafızanın merkezliliği ($r = 0,134$, $p < 0,05$), ve tutarlılık ve tekrar yaşama ($r = 0,130$, $p < 0,05$) ile pozitif yönde ve anlamlı düzeyde; istemsiz hatırlama ($r = -0,119$, $p < 0,05$) ile negatif yönde ve anlamlı düzeyde ilişkilidir (Tablo 4.2.5).

4.3. LATCH Puan Düzeyine Etkisi Olan Bağımsız Değişkenlerin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi ile Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Annelerin LATCH puanı üzerine etkisi olduğu belirlenen beş bağımsız değişkenlerin çoklu linear regresyon analizi (backward yöntemi) ile değerlendirilmesine yönelik bulgular Tablo 4.3.1.'de verilmiştir.

Tablo 4.3.1. Annelerde LATCH puanına bağımsız değişkenlerin etkisi: çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları

Bağımsız Değişkenler	B	S. Hata	β	t	p	B için 95%Güven Aralığı		Doğrusallık İstatistikleri Tolerans VIF	
(Sabit)	7,019	1,285		5,463	,000	4,490	9,548		
DHHÖ toplam	,020	,010	,111	1,941	,053	,000	,039	,999	1,001
Çocuğu Emzirmeyi Düşündüğü Süre	-,033	,010	-,187	-3,271	,001	-,053	-,013	,999	1,001

Regresyon modeline alınan bağımsız değişkenler arasında korelasyon analizi ve Colinearity istatistiklerine göre yüksek düzeyde otokorelasyon bulunmamıştır. Regresyon modeline alınan değişkenlerden yaş, evlilik süresi, önceki çocuğu emzirme süresi, evlilik yaşı olmak üzere 4 bağımsız değişken annelerin LATCH puanı üzerinde yeterli etkiye sahip olmadığı için sırasıyla regresyon modelinden çıkarılmıştır ($p>0,05$).

Modelde kalan ve annelerin LATCH puanı üzerine anlamlı düzeyde etkisi olan 2 değişkenin (DHHÖ toplam ve annenin çocuğunu emzirmeyi düşündüğü süre) değişkenlerin β katsayısına göre önem sırası (en önemliden en az önemliye doğru) annenin çocuğunu emzirmeyi düşündüğü süre ($p< 0,001$) ve DHHÖ toplam ($p = 0,05$) olarak sıralanmaktadır. Söz konusu iki bağımsız değişken, LATCH puanına ait değişimi (varyansı) %5 olarak açıklamaktadır. Başka bir deyişle annelerin LATCH puanı %5 oranında söz konusu iki değişkenden etkilenmekte, %95 oranında ise başka değişkenlerden etkilenmektedir.

Annelerin çocuğunu emzirme süresindeki 1 puanlık artış LATCH puanında 0,187 puanlık artışa, DHHÖ toplam puanındaki 1 puanlık artış ise LATCH puanında 0,111 puanlık artışa neden olmaktadır (Tablo 4.3.1).

5. TARTIŞMA

Erken postpartum dönemde doğum hafızası ve hatırlama ile emzirme başarısı arasındaki ilişkinin saptanması amacıyla gerçekleştirilen çalışmada bulgular üç başlık altında tartışılmıştır. Bunlar;

5.1. Araştırma grubundaki annelerin sosyodemografik, obstetrik, bebeğe ait, emzirme özellikleri ve DHHÖ puan düzeyi ile LATCH puan düzeyine ilişkin bulguların tartışılması

5.2. Araştırma grubundaki annelerin sosyodemografik, obstetrik, bebeğe ait, emzirme özellikleri ve DHHÖ puan düzeyinin LATCH puan düzeyine etkisine ilişkin bulguların tartışılması

5.3. LATCH puan düzeyine etkisi olan bağımsız değişkenlerin çoklu doğrusal regresyon analizi ile değerlendirilmesine ilişkin bulguların tartışılması

5.1. Araştırma Grubundaki Annelerin Sosyodemografik, Obstetrik, Bebeğe Ait, Emzirme Özellikleri ve DHHÖ Puan Düzeyi ile LATCH Puan Düzeyine İlişkin Bulguların Tartışılması

Doğum hafızası, hafızada saklı kalan doğum deneyimine ilişkin bilgilerdir (Topkara ve Çağan, 2021). Bu bilgiler, postpartum süreçte meydana gelen değişikliklere uyum sağlanılmasında ve bu sürecin daha sağlıklı geçirilmesinde oldukça önemli olan faktörlerden biridir (Henriksen ve ark., 2017; Taşkın, 2020). Annenin postpartum dönemi sağlıklı bir şekilde geçirmesi emzirme sürecini de olumlu yönde etkileyerek emzirme başarısını artırır (DSÖ, 2018).

Çalışmada bebeklerin %49,8'si kız ve %50,2'si erkektir. Annelerin %54,2'si kız bebek istediklerini belirtirken, %45,8'i erkek bebek istediklerini belirtmişlerdir. Annelerin önceki çocuklarını emzirme süresinin ortalaması $4,81 \pm 7,76$ olduğu ve çoğunluğunun (%29,8) bebeklerini 24 ay boyunca emzirmeyi düşündükleri %58'inin bebeklerini ilk 30 dakika içinde emzirdikleri saptanmıştır. Annelerin büyük çoğunluğu (%75,6) emzirme eğitim almış ve anneler emzirme başarılarını %31,2'si "iyi", %34,2'si "orta" ve %34,6'si "kötü" şeklinde değerlendirmiştir.

Çalışmada LATCH'tan alınan puanların ortalamasının "yüksek düzeyde" ($8,99 \pm 1,23$) olduğu saptanmıştır. Çalışma sonucu ile benzer birçok çalışmada erken postpartum dönemdeki annelerin LATCH puan ortalaması "yüksek düzeyde" bulunmuştur (Evcil ve Zoroğlu, 2020; Çalık ve ark., 2018; Örsdemir ve Koç, 2019; Ünal ve Şenol, 2022). Çalışma sonucundan farklı olarak Serçekuş ve ark. (2022) erken postpartum dönemdeki annelerin LATCH puan ortalamasını "orta" düzeyde bulmuştur. Çalışma COVID-19 döneminde yapılmasına rağmen anneler hasta odasında yanında bulunan refakatçilerinin tarafından emzirmeye teşvik edildiği için emzirme başarısının yüksek olduğu düşünülmektedir.

"Doğum yapan annelerin erken postpartum dönemde emzirme başarısı puan düzeyi nedir?" çalışma sorusu "Doğum yapan annelerin erken postpartum dönemde emzirme başarısı puanı yüksek düzeydedir" şeklinde yanıt bulmuştur.

Çalışmada DHHÖ'ü toplam puan ortalamasının "yüksek düzeyde (olumsuz doğum hafızası)" olduğu saptanmıştır. Çalışma sonucu ile benzer birçok çalışmada erken postpartum dönemde annelerin DHHÖ puan ortalaması "yüksek düzeyde (olumsuz doğum hafızası)" bulunmuştur (Hughes ve ark., 2020; Shuman ve ark., 2022). Çalışma sonucundan farklı olarak

bazı çalışmalarda erken postpartum dönemdeki annelerin DHHÖ puan ortalaması “orta” düzeyde bulunmuştur (Altıntuğ ve ark., 2023 ; Crawley ve ark., 2018; Hutchinson ve Cassidy, 2021). DHHÖ alt boyutlarına göre alınan puanlar incelendiğinde sırasıyla (en yüksekten düşüğe doğru) tutarlılık ve tekrar yaşama, duygusal hafıza , hafızanın merkezliliği, duygusal hafıza, ambivalan duygusal hafıza ve istemsiz hatırlama’dır. Çalışma bulgusuyla benzer yapılan çalışmalarda en yüksek alt boyut puanını tutarlılık ve tekrar yaşama bulunurken, en düşük alt boyut puanı duygusal hafıza olarak bulunmuştur (Altıntuğ ve ark., 2023; Crawley ve ark., 2018; Topkara ve Çağan, 2021).

Çalışmada DHHÖ toplam puan ve alt boyut puanlarının “yüksek” düzeyde (olumsuz doğum hafızası) bulunmuştur. Doğum hafızası ve hatırlamanın olumsuz bulunması, COVID-19 döneminde annelerin gebelik ve postpartum süreçte kendisinin ve bebeğinin sağlığından duyduğu endişe ile ilgili olabileceği düşünülmektedir. Nitekim COVID-19 döneminde yapılan çalışmalarda düşüncemizi desteklemektedir (Akbulut ve Şahan, 2021; Gökçek, 2023).

“Doğum yapan annelerin erken postpartum dönemde doğum hafızası ve hatırlama puan düzeyi nedir?” çalışma sorusu “Doğum yapan annelerin erken postpartum dönemde doğum hafızası ve hatırlama puanı yüksek düzeydedir” şeklinde yanıt bulmuştur.

5.2. Araştırma Grubundaki Annelerin Sosyodemografik, Obstetrik, Bebeğe Ait, Emzirme Özellikleri ve DHHÖ Puan Düzeyinin LATCH Puan Düzeyine Etkisine İlişkin Bulguların Tartışılması

Çalışmada araştırma grubundaki annelerin sosyodemografik özelliklerinden eğitim düzeyine göre LATCH puanları incelendiğinde; gruplar arasındaki farkın anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiş, annelerin eğitim düzeyi arttıkça emzirme başarısının da arttığı saptanmıştır. Çalışma sonuçları ile benzer şekilde Çırpanlı ve Hiçyılmaz (2022) eğitim düzeyi yüksek olan annelerin emzirme başarısının daha yüksek olduğunu bildirmiştir. Çalışma bulgusundan farklı olarak bazı çalışmalar (Örsdemir ve Koç, 2019; Yazıcı ve ark., 2020) eğitim düzeyi düşük olan annelerin emzirme başarısının daha yüksek olduğunu bildirirken, bazı çalışmalar (Açıkgöz ve Yörük, 2022; Ergezen ve ark., 2021; Keloğlan ve ark., 2018) eğitim düzeyinin emzirme başarısını etkilemediğini bildirmiştir. Çalışma sonucu eğitim düzeyi yükseldikçe, annelerin doğum öncesi ve sonrası sağlık hizmetlerinden yararlanma, yeterli bakım alma ve doğru kaynaklardan bilgilere ulaşma imkanı da artacağı için beklenen bir sonuçtur.

Çalışmada araştırma grubundaki annelerin sosyodemografik özelliklerinden çalışma durumuna göre LATCH puanları incelendiğinde, çalışan annelerin puan ortalamasının çalışmayanlara göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur. Çalışma sonuçları ile benzer şekilde yapılan çalışmalarda, çalışan annelerin emzirme başarısının çalışmayan annelere göre daha yüksek olduğunu bildirilmiştir (Çırpanlı ve Hiçyılmaz, 2022; Serçekuş ve ark., 2022). Çalışma bulgusundan farklı olarak Örsdemir ve Koç (2019) çalışmayan annelerin emzirme başarısının daha yüksek olduğunu bildirirken, Ergezen ve ark. (2021) çalışma durumunun emzirme başarısını etkilemediğini bildirmiştir. Çalışma sonucunun, COVID-19 döneminde emzirme sürecinde olan annelerin yasal olarak izinlerinin arttırılmasının etkin emzirmeyi sağlayarak emzirme başarısını da arttırdığı düşünülmüştür. Nitekim çalışan annelerin eğitim düzeyinin ve ekonomik durumunun iyi olması da bu süreci desteklemiş olabilir.

Çalışmada araştırma grubundaki annelerin sosyodemografik özelliklerinden aile tipine göre LATCH puanları incelendiğinde; geniş ailede yaşayan annelerin puan ortalamasının çekirdek ailede yaşayan annelere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Çalışma sonucuna benzer olarak Çalık ve ark. (2018) çekirdek ailede yaşayan annelerin emzirme başarılarının daha düşük olduğunu bildirmiştir. Çalışma sonucundan farklı olarak Evcil ve Zoroğlu (2022) aile tipinin emzirme başarısını etkilemediğini bildirmiştir. Çalışma sonucunun, Türk kültüründe emzirmenin doğal bir süreç olarak görülmesi, aile ortamında emzirmenin teşvik edilmesi ve geniş ailede destekleyen kişilerin daha çok olmasının emzirme başarısını arttırdığı düşünülmektedir.

Çalışmada araştırma grubundaki annelerin sosyodemografik özelliklerinden gelir düzeyini değerlendirmeye göre LATCH puanları incelendiğinde; gruplar arasındaki farkın anlamlı düzeyde olmadığı saptanmıştır. Çalışma sonucu ile benzer şekilde İnce ve ark. (2017) gelir düzeyini değerlendirmenin emzirme başarısını etkilemediğini bildirmiştir. Elde ettiğimiz sonucun diğer çalışmalar ile benzerliği anne sütünün ekonomik ve kolay ulaşılabilir olmasından kaynaklanabilir.

Bu sonuçlara göre “Annelerin sosyodemografik özellikleri emzirme başarısını etkiler mi?” sorusu; “eğitim düzeyi, çalışma durumu, gelir düzeyini değerlendirme ve aile tipi ile emzirme başarısı arasında fark varken gelir düzeyini ile emzirme başarısı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur” şeklinde cevap bulmuştur.

Çalışmada, araştırma grubundaki annelerin obstetrik özelliklerinden gebeliğin planlanmasına göre LATCH puan ortalamaları incelendiğinde; grupların puan ortalaması arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Çalışma sonucuyla benzer şekilde yapılan çalışmalarda gebeliğin planlanması ile emzirme başarısı arasında ilişki olmadığını bildirilmiştir (Kılıcı ve Çoban, 2016; Özkan ve ark., 2022). Anneler doğası gereği bebeğini korumak ve beslemek ister. Bu nedenle annelerin gebeliği planlı ya da plansız ne şekilde gerçekleşirse gerçekleşsin ileride bebeklerini emzirmek istemeleri ile ilişkili olabileceği düşünülmüştür.

Çalışmada araştırma grubundaki annelerin obstetrik özelliklerinden düşük ve kürtaj öyküsü ile çocuk sayısına göre LATCH puan ortalamaları incelendiğinde; grupların puan ortalaması arasında anlamlı bir fark olmadığı ancak çocuk sayısı arttıkça emzirme başarısının arttığı saptanmıştır. Çalışma sonucuyla benzer şekilde yapılan çalışmalarda çocuk sayısı arttıkça emzirme başarısının arttığı bildirilmiştir (Açıkgöz ve Yörük, 2022; Çırpanlı ve Hiçyılmaz, 2022; Evcil ve Zoroğlu, 2020; İnce ve ark., 2017; Özkan ve ark., 2022). Çalışma sonucunun, emzirme tecrübesi ile ilişkili olabileceği düşünülmüştür.

Çalışmada araştırma grubundaki annelerin obstetrik özelliklerinden son doğum şekline göre LATCH puan ortalamaları incelendiğinde; grupların puan ortalaması arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Çalışma bulgularına benzer şekilde Ünal ve Şenol (2022) doğum şeklinin emzirme başarısını etkilemediğini bildirmiştir. Çalışma bulgusundan farklı olarak yapılan çalışmalarda vajinal doğum yapan annelerin emzirme başarısının daha yüksek olduğu bildirilmiştir (Altıparmak ve Yılmaz, 2021; Çetişli ve ark., 2020; Evcil ve Zoroğlu, 2020; Turan ve Bozkurt, 2020). Çalışma ile literatür arasındaki farklılığın, veri toplanan kurumun bebek dostu hastane olmasından dolayı emzirmeye erken başlanması ve annenin desteklenmesinin emzirme başarısını artırması ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Bu sonuçlara göre “Annelerin obstetrik özellikleri emzirme başarısını etkiler mi?” sorusu; “annelerin obstetrik özellikleri ile emzirme başarısı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur” şeklinde cevap bulmuştur.

Çalışmada araştırma grubundaki annelerin bebeğe ait özelliklerden bebeğin cinsiyetine ve istenen bebek cinsiyetine göre LATCH puan ortalamaları incelendiğinde; grupların puan ortalaması arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Çalışma sonucuyla benzer şekilde çalışmalar bebeğin cinsiyeti ile emzirme başarısı arasında bir ilişki olmadığını bildirmiştir (İnce

ve ark., 2017; Keloğlan ve ark., 2018) Elde ettiğimiz bu sonuç ile annelerin eğitim düzeyinin yüksek olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Bu sonuçlara göre “Bebeğe ait özellikler emzirme başarisını etkiler mi?” sorusu; “Bebeğe ait özellikler ile emzirme başarisı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur” şeklinde cevap bulmuştur.

Çalışmada araştırma grubundaki annelerin emzirme özelliklerinden ilk emzirme zamanına göre LATCH puan ortalamaları incelendiğinde; grupların puan ortalaması arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Çalışma sonucu ile benzer Keloğlan ve ark (2018), ilk emzirme zamanının emzirme başarisını etkilemediğini belirtmiştir. Çalışma sonucundan farklı olarak yapılan çalışmalar ilk bir saat içerisinde emziremeyen annelerin emzirme başarisının daha düşük olduğunu bildirmişlerdir (Çırpanlı ve Hiçyılmaz, 2022; Gerçek ve ark., 2017). Gerçek ve ark. (2017) bebeğini ilk 30 dakika içinde emziren annelerin emzirme başarisının emzirmeyenlere göre daha yüksek olduğunu bildirmiştir. Çalışmada annelerin çoğunluğunun (%58) bebeğini ilk yarım saatte emzirmiştir. Bu durumun verilen emzirme danışmanlığının etkili olmasından dolayı annelerin iyi emzirmelerinden kaynaklanabilir.

Çalışmada araştırma grubundaki annelerin düşündüğü emzirme süresi ve emzirme başarisını değerlendirmesine göre LATCH puan ortalamaları incelendiğinde; grupların puan ortalaması arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Çalışmada, annelerin çoğunluğu (%29,8) bebeğini 24 ay emzirmek istemektedir. Çalışmada annelerin doğum yaptıkları hastanenin bebek dostu hastane olmasından dolayı emzirme eğitim ve danışmanlıklarını almaları nedeniyle LATCH puanı ve emzirme süresi arasında bir fark olmadığı ancak annelerin iyi emzirdiği sonucu çıkabilir.

Çalışmada araştırma grubundaki annelerin emzirme eğitimi almasına göre LATCH puan ortalamaları incelendiğinde; grupların puan ortalaması arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Çalışma sonucuyla benzer şekilde zkan ve ark. (2022) emzirme eğitimi alma durumu ile emzirme başarisı arasında ilişki olmadığını bildirmiştir. Çalışma sonucundan farklı olarak yapılan çalışmalarda emzirme eğitimi alan annelerin emzirme başarisının daha yüksek olduğu bildirilmiştir (Açıkgöz ve Yrk, 2022; İnce ve ark., 2017). Çalışma sonucunun, kadınların eğitim alsın ya da almasın emzirmeye hazıroluşluğunun emzirme başarisını arttırdığı düşünülmektedir.

Bu sonuçlara göre “Emzirmeye ait özellikler emzirme başarısını etkiler mi?” sorusu; “emzirmeye ait özellikler ile emzirme başarısı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur” şeklinde cevap bulmuştur.

5.3. LATCH Puan Düzeyine Etkisi Olan Bağımsız Değişkenlerin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi ile Değerlendirilmesine İlişkin Bulguların Tartışılması

LATCH puanı üzerine anlamlı düzeyde etkisi olan 2 değişken “DHHÖ toplam puanı” ve “annenin çocuğunu emzirmeyi düşündüğü süre” olarak belirlenmiştir. Söz konusu iki bağımsız değişken, LATCH puanını %5 oranında etkilemektedir. Çalışma sonucundan farklı olarak Evcil ve Zoroğlu (2020) annelerin LATCH puanını daha önce canlı doğum yapma durumu, emzirme deneyimi, doğum şekli ve doğum sırasında anestezi alma durumundan %15,4 oranında etkilendiğini bildirmiştir. Başka bir çalışmada Kurnaz ve Hazar (2021) annelerin LATCH puanını gebeliğin planlanmaması, bebeğine anne sütü dışında besin verme, gebelikte sürecinde sağlık personeli dışındaki kaynaklardan bilgi alma, gebelikte anne sütü ve emzirmele alakalı bilgi almış olma ve dörtten fazla doğum yapmadan %37 oranında etkilediğini bildirmiştir. Çalışma sonucundaki farklılığın örneklem grubunun sosyodemografik, obstetrik, bebeğe ait ve emzirme özelliklerindeki farklılıklar ile ilişkili olabileceği düşünülmüştür.

“Emzirme başarısı ile doğum hafızası ve hatırlama ilişkili midir?” çalışma sorusu; “emzirme başarısı ile doğum hafızası ve hatırlama arasında düşük düzeyde, pozitif yönde bir ilişki vardır” şeklinde cevap bulmuştur.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Erken postpartum dönemdeki annelerde doğum hafızası ve hatırlama ile emzirme başarısı arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmamızda aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

- Çalışmada annelerin ortalama $27,41 \pm 6,18$ yaşında olduğu, %60,3'ünün üniversite ve daha üstü eğitim düzeyine sahip, herhangi bir işte çalışan ve çalışmayan annelerin oranlarının birbirine çok yakın olduğu, %39,7'sinin “gelirini giderine denk” olarak değerlendirdiği ve %60,3'ünün çekirdek ailede yaşadığı saptanmıştır. Annelerin %53,9'nun gebeliğinin planlı olduğunu, %41'inin düşük öyküsü, %41,7'sinin kürtaj öyküsü, %63,7'sinin tek çocuk sahibi olduğu ve %79,3'nün son doğum şeklinin sezaryen olduğu,
- Çalışmada annelerin %75,6'sı emzirme eğitimi aldığını ve emzirme başarılarını %31,2'sinin “iyi”, %34,2'sinin “orta” ve %34,6'sının “kötü” şeklinde değerlendirdiği,
- Çalışmada annelerde doğum hafızası ve hatırlamanın “yüksek düzeyde (olumsuz doğum hafızası)” olduğu,
- Çalışmada annelerin emzirme başarısının “yüksek düzeyde” olduğu,
- Çalışmada erken postpartum dönemdeki annelerin eğitim düzeyi, çalışma durumu ve aile tipi ile emzirme başarısı arasında fark olduğu, gelir düzeyini değerlendirme ile anlamlı fark olmadığı,
- Çalışmada erken postpartum dönemdeki annelerin obstetrik özellikleri ile emzirme başarısı arasında anlamlı fark olmadığı,
- Çalışmada erken postpartum dönemdeki annelerin bebeklerine ait özellikleri ile emzirme başarısı arasında anlamlı fark olmadığı,
- Çalışmada erken postpartum dönemdeki annelerin emzirme özellikleri ile emzirme başarısı arasında anlamlı fark olmadığı,

- Erken postpartum dönemdeki annelerin emzirme başarısı ile doğum hafızası ve hatırlama arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

6.2. Öneriler

Araştırmalardan elde edilen bulgular ve çıkarılan sonuçlar doğrultusunda öneriler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır.

Pratiğe Yönelik Öneriler

- Annelerin eğitim düzeyi dikkate alınarak emzirme eğitiminin içeriği düzenlenmelidir.
- Olumsuz doğum hafızası, postpartum dönemde emzirme sürecini etkileyebilir. Bu nedenle doğum hafızasının olumlu olması ve doğumu hatırladıkları zaman olumlu duygular yaşamaları için her kadına özel olarak intrapartum bakım verilmeli ve postpartum süreçte duygusal sağlıkları desteklenmelidir.
- Çalışmayan annelerin emzirme sürecinin taburculuktan önce değerlendirilmesi
- Çekirdek ailede olan kadınların sosyal destek mekanizmaları açısından gözden geçirilmelidir.

Teoriğe Yönelik Öneriler

- Veri toplama zamanı postpartum 0-6 aylık dönem olan izlem çalışmalarının yapılması
- Primipar ve multipar annelerin emzirme başarısı ile doğum hafızası ve hatırlamanın değerlendirildiği karşılaştırılmalı niteliksel çalışmaların yapılması

7. KAYNAKLAR

- Acikgoz, A., Yörük, S. (2022). The role of positive family relationships and spousal support in breastfeeding self-efficacy and success of mothers in the early postpartum period. *Progress in Nutrition*, 24(1), 1-12. <https://doi.org/10.23751/pn.v24i1.11706>
- Akbulut, S., Şahan, Ö. (2021). COVID-19 pandemisinde postpartum erken dönemde emzirme yönetimi. *Gelenbevi Scientific Research Journal*, 2(1), 5-12. https://www.researchgate.net/publication/358614891_Breastfeeding_Management_in_the_Early_Postpartum_Period_in_the_COVID-19_Pandemic_COVID-19_Pandemisinde_Postpartum_Erken_Donemde_Emzirme_Yonetimi
- Akçay, N., Uzşen, H., Buldur, E. (2021). Emzirme sürecinde olan annelerin emzirme davranışlarını yönlendiren tutumlarının incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(1), 84-92. <https://doi.org/10.46237/amusbfd.674579>
- Akın, Ö., Erbil, N. (2020). Doğum şekli ve emzirme: sistematik derleme. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 3(3), 302-318. <https://doi.org/10.38108/ouhcd.799949>
- Altuntug, K., Kiyak, S., Ege, E. (2023). Relationship between birth memories and recall and perception of traumatic birth in women in the postpartum one-year period and affecting factors. *Curr Psychol*, 15, 1-9. <https://doi.org/10.1007/s12144-023-04336-3>
- Atkinson, C., Nawaz, K., Usman, M., Nadeem, M., Usman, U., ve ark. (2006). Trust and the psychological contract. *Employee Relations*, 29, 227-246. <https://doi.org/10.1108/01425450710741720>
- Aktaş, S., Alemdar, D. K. (2019). Correlation between infantile colic and maternal breastfeeding self-efficacy, breastfeeding success and breast milk amount. *Journal of Tropical Pediatrics*, 65(4), 321-327. <https://doi.org/10.1093/tropej/fmy054>
- Alshikh Ahmad, H., Alkhatib, A., Luo, J. (2021). Prevalence and risk factors of postpartum depression in the Middle East: a systematic review and meta-analysis. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 21(542), 1-12. <https://doi.org/10.1186/s12884-021-04016-9>
- Altıparmak, S., Yılmaz, A. N. (2021). The effect of birth type on breastfeeding success and insomnia severity in puerperant women. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(1), 119-127. <https://doi.org/10.47115/jshs.878963>
- Arça, G., Kübra Işık, H. (2019). Anne sütü ve emzirmeye ilişkin ebe ve hemşirenin rolü. *Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Dergisi*, 1(3), 221-228. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/899645>
- Aydın, R., Palancı Ay, Ö., Yazıcı Topçu, T., Aktaş, S. (2022). Annelerin erken postpartum dönemdeki eş desteği algısının postpartum stres üzerine etkisi. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 31(2), 126-133. <https://doi.org/10.17942/sted.1027517>
- Barutçu, A. (2020). *Anne Sütü ve Laktasyon*. Temel Kadın Hastalıkları ve Doğum Bilgisi. Akademisyen Kitabevi.
- Bruning R,H., Schraw G,J., Norby M,M. (2014). *Bilişsel psikoloji ve öğretim*. Nobel Yayıncılık.
- Çankaya, S., Dereli Yılmaz, S., Can, R., Değerli Kodaz, N. (2017). Postpartum depresyonun maternal bağlanma üzerine etkisi. *ACU Sağlık Bil Derg*, 2017(4), 232-240. <http://journal.acibadem.edu.tr/tr/download/article-file/1701681>
- Çırpanlı, C., Hıcıymaz, B. (2022). Postcesarean difficulties and their association with breastfeeding success in postpartum women. *Nigerian Journal of Clinical Practice*, 25(1), 69-77. https://doi.org/10.4103/njcp.njcp_546_20
- Çıtak Bilgin, N., Ak, B., Coşkuner Potur, D., Ayhan, F. (2018). Doğum yapan kadınların doğumdan memnuniyeti ve etkileyen faktörler. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 5(3), 342-353. <https://doi.org/10.17681/hsp.422360>
- Crawley, R., Wilkie, S., Gamble, J., Creedy, D. K., Fenwick, J., ve ark. (2018). Characteristics of memories for traumatic and nontraumatic birth. *Applied Cognitive Psychology*, 32(5), 584-591. <https://doi.org/10.1002/acp.3438>
- Demirhan, F. (1997). *Sakarya İlinde Emzirmenin Değerlendirilmesi* [Erişimi olmayan Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Dilcen Yalnız, H., Genç, R. (2019). Travmatik doğumun önlenmesinde ebenin rolü. *NWSA Academic Journals*, 14(3), 64-73. <https://doi.org/10.12739/nwsa.2019.14.3.4b0026>
- Dwinanda, N., Syarif, B. H., Sjarif, D. R. (2018). Factors affecting exclusive breastfeeding in term infants. *Paediatrica Indonesiana*, 58(1), 25-35. <https://doi.org/10.14238/pi58.1.2018.25-35>

- Egeliolu Cetişli, N., Işık, S., Kahveci, M., Hacilar, A. (2020). Postpartum physical symptom severity and breastfeeding behaviour of primipar mother according to their birth type. *Journal of Education and Research in Nursing*, 17(2), 98-103. <https://doi.org/10.5222/head.2020.68095>
- Elmir, R., Schmied, V., Wilkes, L., Jackson, D. (2010). Women's perceptions and experiences of a traumatic birth: A metaethnography. In *Journal of Advanced Nursing*, 66(10), 2142-2153. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2010.05391.x>
- Erkal Aksoy, Y., Dereli Yılmaz, S., Bay H. (2022). Factors affecting primiparous women's breastfeeding self-efficacy levels. *Clinical Lactation*, 13(2), 110-111. DOI:10.1891/CL-2021-0016
- Ergezen, Y., Emine, E. F. E., Çalışkan, F., Dikmen, Ş. (2021). Doğum sonu dönemde annelerin emzirme öz-yeterlilik algıları ile emzirme başarıları arasındaki ilişki. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 14(3), 217-223. DOI: 10.46483/deuhfed.675733
- Ersanlı Kaya, C., Hotun Şahin, N. (2020). Ebeveyn uyum desteği programının ebeveyn öz yeterlilik üzerine etkisi. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 3(3), 320-328. <https://doi.org/10.38108/ouhcd.790755>
- Evcil, F. Y., Zoroğlu, G. (2020). Evaluation of knowledge and behavior of mothers who gave birth in a university hospital regarding breast milk and breastfeeding. *Kafkas Journal of Medical Sciences*, 10(3), 221-227. <https://doi.org/10.5505/kjms.2020.26429>
- Foley, S., Crawley, R., Wilkie, S., Ayers, S. (2014). The Birth Memories and Recall Questionnaire (BirthMARQ): Development and evaluation. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 14(211), 1471-2393. <https://doi.org/10.1186/1471-2393-14-211>
- Garthus-Niegel, S., Soestvon, T., Knoph, C., Nielsen, C.S., Eberhard-Gran, M. (2014). The role of labor pain and overall birth experience in the development of post traumatic stress symptoms: a longitudinal cohort study. *Birth*, 41(1), 108-115. doi: 10.1111/birt.12093.
- Garthus-Niegel, S., Soestvon, T., Vollrath, M.E., Eberhard-Gran, M. (2013). The impact of subjective birth experiences on post-traumatic stress symptoms: a longitudinal study. *ArchWomens Ment Health*, 16(1), 1-10. doi: 10.1007/s00737-012-0301-3
- Gerçek, E., Sarıkaya Karabudak, S., Ardic Çelik, N., Saruhan, A. (2017). The relationship between breastfeeding self-efficacy and LATCH scores and affecting factors. *Journal of Clinical Nursing*, 26(7-8), 994-1004. <https://doi.org/10.1111/jocn.13423>
- Ghanbari-Homayi, S., Fardiazar, Z., Meedya, S., Mohammad-Alizadeh-Charandabi, S., Asghari-Jafarabadi, M., ve ark. (2019). Predictors of traumatic birth experience among a group of Iranian primipara women: A cross sectional study. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 19(1), 1-9. <https://doi.org/10.1186/s12884-019-2333-4>
- Gibbins, J., Thomson, A. M. (2001). Women's expectations and experiences of childbirth. *Midwifery*, 17(4), 302-313. <https://doi.org/10.1054/midw.2001.0263>
- Gökçe Gököğlu, A. (2021). Kadınların sağlık okuryazarlığı düzeyinin sağlık davranışlarına ve çocuk sağlığına etkisi. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 6(2), 132-148. <http://busbid.baskent.edu.tr/index.php/busbid/article/view/296>
- Gökçek, A.İ. (2023). Covid 19 pandemisinde emziren anne olmak: Olgu sunumu. *Türkiye Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 6 (1), 105-111. DOI: 10.51536/tusbad.1199368
- Gökçek, A. İ. (2021). Önemli bir sorun olan doğum korkusu ve ebelik bakımı. *KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(1), 93-104. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ktokusbd/issue/69608/1023166>
- Güleşen, A., Yıldız, D. (2013). Erken postpartum dönemde anne bebek bağlanmasının kanıta dayalı uygulamalar ile incelenmesi. *TAF Prev MED Bull*, 12(2), 177-182. <https://doi.org/10.5455/pmb1-1336130426>
- Er Güneri,. (2015). Postpartum erken dönem kanıta dayalı uygulamalar. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(3), 482-496. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gumussagbil/issue/23834/253907>
- Hardan, A. Y., Girgis, R. R., Lacerda, A. L., Yorbik, Ö., Kilpatrick, M., ve ark. (2006). Magnetic resonance imaging study of the orbitofrontal cortex in autism. *Journal of Child Neurology*, 21(10), 866-871. doi: 10.1177/08830738060210100701.
- Henriksen L, Grimsrud E, Schei B, Lukasse M. (2017). Factors related to a negative birth experience- A mixed methods study. *Midwifery*, 51, 33-39. doi: 10.1016/j.midw.2017.05.004.

- Hughes, C., Foley, S., Devine, R. T., Ribner, A., Kyriakou, L., ve ark. (2020). Worrying in the wings? Negative emotional birth memories in mothers and fathers show similar associations with perinatal mood disturbance and delivery mode. *Archives of Women's Mental Health*, 23(3), 371-377. <https://doi.org/10.1007/s00737-019-00973-5>
- Hutchinson, J., Cassidy, T. (2021). Well-being, self-esteem and body satisfaction in new mothers. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 40(5),532-546. doi: 10.1080/02646838.2021.1916452
- İnce, T., Aktaş, G., Aktepe, N., Aydın, A. (2017). The evaluation of the factors affecting mothers' breastfeeding self-efficacy and breastfeeding success. *Journal of Dr Behcet Uz Children s Hospital*, 7(3), 183-190. <https://doi.org/10.5222/buchd.2017.183>
- Irmak, N. (2016). Anne sütünün önemi ve ilk 6 ay sadece anne sütü vermeyi etkileyen unsurlar. *The Journal of Turkish Family Physician*, 7(2), 27-31. <https://doi.org/10.15511/tjtfp.16.02627>
- Jafari, E., Mohebbi, P., Mazloomzadeh, S. (2017). Factors related to women's childbirth satisfaction in physiologic and routine childbirth groups. *Iran J Nurs Midwifery Res*, 22(3), 219- 224. doi: 10.4103/1735-9066.208161
- Jensen, D., Wallace, S., Kelsay, P. (1994). LATCH: A breastfeeding charting system and documentation tool. *Journal of Obstetric, Gynologic & Neonatal Nursing*, 23(1), 27-32. <https://doi.org/10.1111/j.1552-6909.1994.tb01847.x>
- Keleş, E., Çepni, S. (2006). Beyin ve Öğrenme. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 3(2), 66-82. <http://www.tused.org>
- Keloğlan, S., Yılmaz, A., Gumus, K. (2018). Factors affecting mothers' breastfeeding. *International Journal Of Caring Sciences*, 11(1), 25-30. www.internationaljournalofcaringsciences.org
- Kılıcı, H., Çoban, A. (2016). The correlation between breastfeeding success in the early postpartum period and the perception of self-efficacy in breastfeeding and breast problems in the late postpartum. *Breastfeeding Medicine*. 11(4), 188-195. doi: 10.1089/bfm.2015.0046
- Kiliç, A., Can Gürkan, Ö. (2021). Gebelik, doğum ve doğum sonrası dönemde müzik terapinin kanıt temelli kullanımı. *KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(1), 47-60. <https://dergipark.org.tr/pub/ktokusbd/issue/61962/764596>
- Koyun, K. (2001). *LATCH emzirme tanımlama ölçeğinin kullanımı ve yenidoğan emzirme başarısını inceleyen bir çalışma* (Tez No: 108307) [Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. <https://acikerisim.deu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12397/10272/108307.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Kurnaz, D., Hazar Uyar, H. (2021). Erken postpartum dönemde annelerin emzirmeye ilişkin tutum ve başarılarını etkileyen faktörler. *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 4(2), 76-86. <http://dergipark.gov.tr/hbd>
- Lumbiganon, P., Martis, R., Laopaiboon, M., Festin, M. R., Ho, J. J., ve ark. (2016). Antenatal breastfeeding education for increasing breastfeeding duration. In *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 2016(12), 0-82. <https://doi.org/10.1002/14651858.CD006425.pub4>
- Mirghafourvand, M., Kamalifard, M., Ranjbar, F., Gordani, N. (2018). Relationship of breastfeeding self-efficacy with quality of life in iranian breastfeeding mothers. *J Matern Fetal Neonatal Med*, 31(20), 2721-2728. doi: 10.1080/14767058.2017.1354368
- Nadeem, A., Nadeem, J., Sarwar, H.M., Sarwar, M. (2017). Making the decision to breastfeeding the baby and its advantages for the woman's health. *American Journal Of Food science and Health*. 3(5), 88-94. <http://www.publicscienceframework.org/journal/paperInfo/ajfsh?paperId=3568>
- Oktar, Ö., Coskun, A. M., Bostancı, S. (2018). Anne sütü mucize olmaya devam ediyor. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 10(3), 228-237. <https://doi.org/10.5336/nurses.2017-58156>
- Örsdemir, Ç., Koç, G. (2019). Breastfeeding knowledge and behaviors of postpartum mothers. *SDÜ Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(2), 160-166. <https://doi.org/10.22312/sdusbed.433266>
- Özkan, M., Mercan Başpınar, M., Güleç Geylani, S., Basat, O. (2022). Yeni doğan bebek annelerinde emzirme başarısı ve ilgili faktörlerin kesitsel bir değerlendirmesi. *Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 24 (2), 209-217. DOI: 10.24938/kutfd.857633
- Pasinlioğlu, T., Üst, Z. D. (2015). Primipar ve multipar gebelerde doğum ve postpartum döneme ilişkin endişelerin belirlenmesi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 2(3), 306-317. <https://doi.org/10.17681/hsp.96963>
- Rijnders, M., Baston, H., Schönbeck, Y., Van Der Pal, K., Prins, M., ve ark. (2008). Perinatal factors related to negative or positive recall of birth experience in women 3 years postpartum in the Netherlands. *Birth*. 35(2), 107-116. doi: 10.1111/j.1523-536X.2008.00223.x. PMID: 18507581.

- Sayar, F., Turan, F. (2012). Okuma gelişiminde üst dil farkındalığı, sesbilgisel süreçler ve bellek süreçlerinin etkisi: Kısa süreli bellek ve çalışma belleği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 13(2), 49-67. DOI: 10.1501/Ozlegt_0000000170
- Selçuk, Z. (2004). *Gelişim ve Öğrenme*. Nobel Yayıncılık.
- Senemoğlu N. (2012). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*. Pegem Akademi Yayınevi.
- Serçekus, P., Ozan, Y., Yenal, K. (2022). The relationship between breastfeeding success and maternal personality traits. *Journal of Nursing and Midwifery Sciences*, 9(1), 31-36. https://doi.org/10.4103/jnms.jnms_20_21
- Shuman, C. J., Morgan, M. E., Pareddy, N., Chiangong, J., Veliz, P., ve ark. (2022). Associations among postpartum posttraumatic stress disorder symptoms and covid-19 pandemic-related stressors. *Journal of Midwifery and Women's Health*, 67(5), 626-634. <https://doi.org/10.1111/jmwh.13399>
- Sönmez, T., Özkan, H. (2019). Emzirme başarısında emzirme sandalyesinin yeri. *The Journal of Health Sciences and Professions*, 6(2), 412-418. <https://doi.org/10.17681/hsp.451147>
- Szpunar, K.K. (2010). Episodic future thought: An emerging concept. *Perspectives on Psychological Science*, 5(2) 142-162. doi: 10.1177/1745691610362350
- Taşkın L. (2020). *Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği*. Akademisyen Kitabevi. (16. Basım). Türkiye.
- Terry WS. (2013). *Öğrenme ve bellek: temel ilkeler, süreçler ve işlemler..* Anı Yayıncılık. (12. Baskı).Türkiye.
- Thiel, F., Berman, Z., Dishy, G. A., Chan, S. J., Seth, H., ve ark. (2021). Traumatic memories of childbirth relate to maternal postpartum posttraumatic stress disorder. *Journal of Anxiety Disorders*, 77, 1–16. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2020.102342>
- Thomson, G. M., Downe, S. (2010). Changing the future to change the past: Women's experiences of a positive birth following a traumatic birth experience. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 28(1), 102-112. <https://doi.org/10.1080/02646830903295000>
- Topal, S., Çınar, N., Altınkaynak, S. (2017). Emzirmenin Anne Sağlığına Yararları. *Journal of Human Rhythm*, 3(1) , 25-31 . <https://dergipark.org.tr/tr/pub/johr/issue/28442/303120>
- Topkara, F. N., Çağan, Ö. (2021). Doğum Hafızası ve Hatırlama Ölçeği Türkçe versiyonunun psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Journal of Psychiatric Nursing*, 12(3), 245-253. <https://doi.org/10.14744/phd.2020.60234>
- Toptaş, H., Erdal, B., Kındap Tepe, Y., Çiğdem, B., Topaktaş. (2020). Hüzünlü ve neşeli müziklerin kısa süreli bellek üzerine etkisi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, 63-79. <https://doi.org/10.21733/ibad.837320>
- Turan, A., Bozkurt, G. (2020). Primipar annelerin doğum şekli ve emzirmeye ilişkin özelliklerine göre emzirme öz yeterlilik düzeyleri. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 36(1), 1-10. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/egehemsire/issue/53702/543374>
- Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. (2019). 2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve TÜBİTAK, Ankara, Türkiye.
- Türkyılmaz, C. (2017). Anne sütünün bebeğe ve anneye faydaları nelerdir? *Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Yenidoğan Dergisi*, 2(2), 154-179. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/estudamyenidogan/issue/46692/585956>
- Ünal, E., Şenol Kaya, D. (2022). Primipar annelerde doğum şeklinin doğum sonu konfor ve emzirme başarısına etkisi. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 5(2), 158-165. <https://doi.org/10.38108/ouhcd.901241>
- Uzun, K., Kolcu, M., Öcebe Kurap, D. (2018). Anne sütü ile beslenmede kanıt dayalı uygulamalar. In *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 1(2). <http://dergipark.gov.tr/hbd>
- Yakar, B., Karaca, A., Tanriöver, Ö. (2020). Emziren annelerin ilk 6 ay sadece anne sütü verme oranları ve etkileyen faktörlerin araştırılması. In *Firat Med J*, 25(4), 195-202.
- Yalçın, S.S. (Ed.). (2018). *Emzirme Danışmanlığı Uygulayıcı Kitabı*. Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. Ankara. <https://egitim.saglik.gov.tr/Home/ReturnS3File?guidStr=685f26a8-6657-48d7-b6a0-8bf5c9c3195b&fileType=pdf>
- Yazıcı, S., İnal, S., Şafak, H., Güdücü, N. (2020). Annelerde doğum sonrası verimli emzirme durumunun değerlendirilmesi. *Sağlık Profesyonelleri Araştırma Dergisi*, 2(2), 67-75. https://www.academia.edu/81882053/Evaluation_of_Efficient_Postnatal_Breastfeeding_Status_in_Mothers

- Yenal, K., Okumuş, H. (2003). LATCH emzirme tanılama aracının güvenilirliğini inceleyen bir çalışma. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 5(1), 38-44.
- Yeşilççek Çalık, K., Kocatürk Ayar, A., Gönenli, S., (2018). Normal doğum yapan primipar annelerin erken doğum sonu dönemde emzirme başarısı ve etkileyen faktörler. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 28 (3), 191-200. DOI: 10.17942/sted.448325
- Yılmaz, E., Serhatlıoğlu Göncü, S. (2019). Relaksasyon süreci farkındalığı. *Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(3), 105-110. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esbder/issue/51262/657967>
- Waldenström, U., Irestedt, L. (2006). Obstetric pain relief and its association with remembrance of labor pain at two months and one year after birth. *Journal of Psychosomatic Obstetrics and Gynecology*, 27(3), 147–156. <https://doi.org/10.1080/01674820500433432>
- Waldenström, U., Rubertsson, C., Rådestad, I. (2004). A negative birth experience: prevalence and risk factors in a national sample. *Birth*, 31(1), 17-2. doi: 10.1111/j.0730-7659.2004.0270.x
- Waldenström, U., Schytt, E. (2009). A longitudinal study of women's memory of labour pain- From 2 months to 5 years after the birth. *BJOG: An International Journal of Obstetrics and Gynaecology*, 116(4), 577–583. <https://doi.org/10.1111/j.1471-0528.2008.02020.x>
- World Health Organization. (2018, February 14). *WHO recommendations. Intrapartum care for a positive childbirth experience*. <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/272447/WHO-RHR-18.12-eng.pdf>
- World Health Organization. (2001, March 28-30). *The Optimal Duration Of Exclusive Breastfeeding Report Of An Expert Consultation*. <https://www.who.int/westernpacific/publications-detail/WHO-NHD-01.09>

8. EKLER

EK 1: G*Power ile örneklem büyüklüğü hesaplanması

The screenshot shows the G*Power 3.1.9.2 software interface. The main window displays the following information:

Central and noncentral distributions | Protocol of power analyses

F tests – Linear multiple regression: Fixed model, R^2 increase
Analysis: A priori: Compute required sample size

Input:

Effect size f^2	=	0.08
α err prob	=	0.05
Power ($1-\beta$ err prob)	=	0.90
Number of tested predictors	=	11
Total number of predictors	=	23

Output:

Noncentrality parameter λ	=	22.0800000
Critical F	=	1.8267761
Numerator df	=	11
Denominator df	=	252
Total sample size	=	276
Actual power	=	0.9007654

Buttons: Clear, Save, Print

Test family: F tests
Statistical test: Linear multiple regression: Fixed model, R^2 increase
Type of power analysis: A priori: Compute required sample size – given α , power, and effect size

Input Parameters:

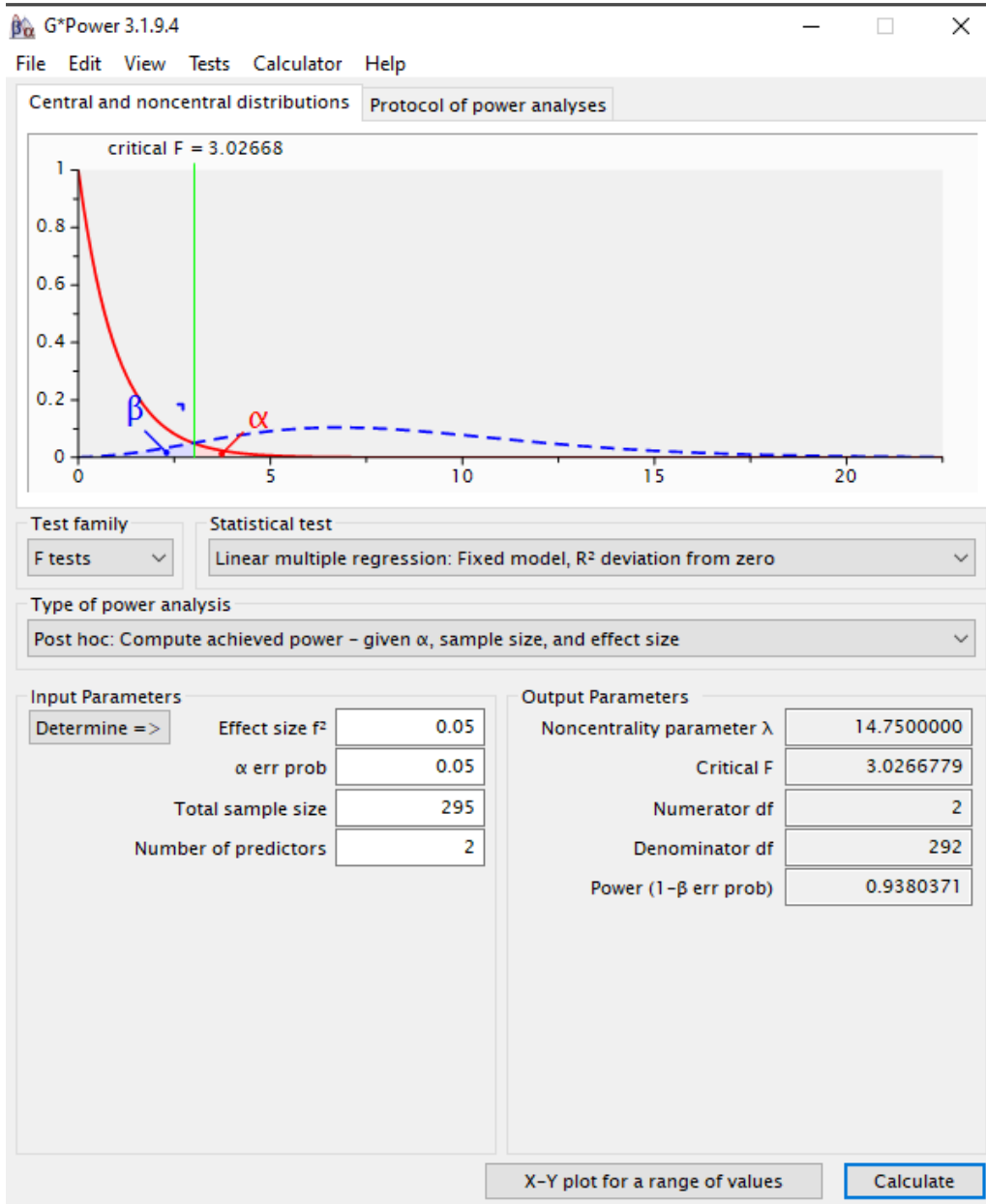
Determine =>	Effect size f^2	0.08
	α err prob	0.05
	Power ($1-\beta$ err prob)	0.90
	Number of tested predictors	11
	Total number of predictors	23

Output Parameters:

Noncentrality parameter λ	22.0800000
Critical F	1.8267761
Numerator df	11
Denominator df	252
Total sample size	276
Actual power	0.9007654

Buttons: X-Y plot for a range of values, Calculate

EK 2: G*Power ile örneklem büyüklüğünün yeterliliğinin değerlendirilmesi

EK 3: Tanıtıcı bilgi formu

TANITICI BİLGİ FORMU

Bu çalışma Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi Hastanesi'nde obstetri servisinde doğum yapan COVID-19 dönemindeki erken lohusa kadınlara doğum hafızası ve hatırlamanın emzirme tutumuna etkisini araştırmak amacıyla yapılmaktadır. Verdiğiniz bilgiler yalnızca araştırma için kullanılacak ve size ait bilgiler başka kişilerle kesinlikle paylaşılmayacaktır. Araştırmanın herhangi bir aşamasında çalışmadan kendi isteğinizle ayrılma hakkınız bulunmaktadır. Vereceğiniz bilgilerin sağlıklı toplumların oluşturulmasında önemli olduğunu hatırlatır vereceğiniz katkılar için teşekkür ederim.

Necibe Şeyda TUNALI

A. SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

1. Yaşınız:

2. Eğitim düzeyi:

1. Okur-yazar değil

2. Okur-yazar- İlköğretim

3.Lise

4. Üniversite ve üstü

3. Çalışma durumunuz:

1. Çalışıyor

2. Çalışmıyor

4.Evlilik süreniz?.....

5. Evlilik yaşıınız?

6. Gelir düzeyinizi nasıl tanımlarsınız?

1. Gelir giderden az

2. Gelir gidere denk

3. Gelir giderden fazla

7. Aile tipiniz nedir?

1. Çekirdek Aile

2. Geniş Aile

B. OBSTETRİK ÖZELLİKLER

8.Gebeliğinizi planlamış mıydınız? 1. Evet 2. Hayır

9. Düşük öykünüz var mı? 1. Var 2. Yok

10. Kürtaj öykünüz var mı? 1. Var 2. Yok

11. Kaç çocuğunuz var?

1. 1 çocuk

2. 2 çocuk

3. 3 veya daha fazla çocuk

12. Son yaptığınız doğum şekli:

1. Vajinal (normal) doğum

2. Sezaryen doğum

C. BEBEĞE AİT ÖZELLİKLER

13. Bebeğinizin cinsiyeti nedir? 1. Kız 2. Erkek

14. İstenen bebek cinsiyeti? 1. Kız 2. Erkek

D. EMZİRME ÖZELLİKLERİ

15. Bebeğinizi doğumdan ne kadar süre sonra emzirdiniz?

1. İlk 30 dakika içinde 2. İlk 30 dakikadan sonra

16. Önceki çocuğunuzu (varsa) ne kadar süre emzirdiniz?.....

17. Bebeğinizi toplam kaç ay/yaşına kadar emzirmeyi düşünüyorsunuz?,

18. Doğumdan sonra emzirme ve anne sütü hakkında sağlık personelinin bilgi aldınız mı?

1. Evet 2. Hayır

19. Emzirme başarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?

1. İyi 2. Orta 3. Kötü

EK 4. Doğum hafızası ve hatırlama ölçeği

DOĞUM HAFIZASI VE HATIRLAMA ÖLÇEĞİ (DHHÖ)									
Bu ölçek en son çocuğunuzun doğumunun hatıralarının nasıl olduğu ve doğumu şu anda hatırladığınızda nasıl hissettiğiniz ile ilgili ifadeler içermektedir. Doğum anılarına ilişkin aşağıda bulunan ifadeleri değerlendirip, ilgili rakamı daire içerisine alarak katılma derecenizi belirtiniz. Teşekkür ederiz.									
		Kesinlikle Katılmıyorum.							Kesinlikle Katılıyorum.
	DUYGUSAL HAFIZA								
1	Doğum anındaki duygularım son derece olumluydu.								
2	Doğum anındaki duygularım son derece olumsuzdu.								
3	Doğumu hatırladığımda, duygularım son derece olumludur.								
	AMBİVALAN DUYGUSAL HAFIZA								
4	Doğum anında olumlu ve olumsuz, karışık duygular yaşadım.								
5	Doğumu hatırladığımda olumlu ve olumsuz, karışık duygular yaşadım.								
	HAFIZANIN MERKEZLİLİĞİ								
6	Doğum deneyimi, yaşamımdaki diğer deneyimlerden etkilenmiştir.								
7	Doğum deneyimi kendimi ve dünyayı anlamamda odak noktası olmuştur.								
8	Doğum deneyimi yaşamımda bir dönüm noktası olmuştur.								
9	Doğum deneyiminin geleceğim üzerindeki etkileri hakkında sık sık düşünürüm.								
	TUTARLILIK VE TEKRAR YAŞAMA								
10	Doğumu anımı içerisinde büyük eksiklikler olmayan, mantıklı ve tutarlı bir olay olarak hatırlarım.								
11	Doğum anımı bazı kısımları eksik olarak, parçalar halinde hatırlarım.								
12	Doğumu hatırladığımda, doğum anında gördüklerimi tekrar yaşarım.								
13	Doğumu hatırladığımda, doğum anında vücudumda hissettiklerimi tekrar yaşarım.								
14	Doğumu hatırladığımda, doğumu geçmişte olmuş gibi değil de sanki doğum şu an oluyormuş gibi hissedip, tekrar yaşarım.								
15	Doğumu hatırladığımda, doğum anında duyduğum sesleri tekrar duyarım.								
	DUYUSAL HAFIZA								
16	Doğumu düşündüğümde, kokuları hatırlayabilirim.								
17	Doğumu düşündüğümde, tatları hatırlayabilirim.								
18	Doğumu düşündüğümde, sesleri hatırlayabilirim.								
19	Doğumu düşündüğümde, dokunuşları hatırlayabilirim.								
	İSTEMSİZ HATIRLAMA								
20	Doğum anı (ya da doğum anındaki olayların bir kısmı) ben düşünmesem bile kendiliğinden aklıma gelir.								
21	Günlük yaşamımda gerçekleşen olaylar beklenmedik bir şekilde doğum anını (ya da doğum anındaki olayların bir kısmını) hatırlatır.								

EK 5. LATCH emzirme tanılama ölçeği

DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ	PUANLAMA		
	0	1	2
MEMEYİ TUTMA	Uyur ya da isteksiz memeyi tutmayı başaramaz	Tekrar dener, sadece meme ucunu ağzına alır, emme hareketi görülür	Areolayı da ağza alacak şekilde memeyi tutar, ritmik bir şekilde emer, dudaklar dışa doğru dönük
BEBEĞİN YUTMA HAREKETİNİN GÖRÜLMESİ	Yok	Birkaç emme hareketi	Yutma sırasında sürekli, güçlü ekspirasyonlar görülür
MEME UCU TİPİ	Çökük	Düz	Uyarıyla dışarı çıkmış
ANNENİN MEME /MEME UCUNA İLİŞKİN RAHATLIĞI	Engorgment, çatlak, kanama, eziklik	Doku kızarıklık, küçük eziklikler, rahatlıkta azalma	Yumuşak göğüsler ve annede rahatlık
BEBEĞİ TUTUŞ POZİSYONU	Tamamıyla yardım	Minimal yardım	Yardımsız

EK 6. Etik kurul izni

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

Sayı: 14-84

06.10.2021

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Hamide AYGÖR

Sorumlu araştırmacı olarak yürüteceğiniz "Erken Postpartum Dönemde Doğum Hafızası ve Hatırlamanın Emzirme Başarısı ile İlişkisi" başlıklı proje ile ilgili kurulumuza yaptığımız etik kurul başvurusu görüşüldü. Kurulumuzun 06.10.2021 tarih ve 2021/14-84 sayılı kararıyla, çalışmanın bilimsel etik açıdan uygun olduğuna karar verildi.

Not: Çalışma ile ilgili gerekli izin ve yasal sorumluluk araştırmacıya aittir.
Yardımcı Araştırmacılar: Yüksek lisans Öğrencisi Necibe Şeyda TUNALI

Prof. Dr. Emine GEÇKİL
Sağlık Bilimleri Bilimsel
Araştırmalar Etik Kurulu
Başkanı

EK 7. Doğum hafızası ve hatırlama ölçek izni

Nilufer Topkara

Alıcı: ben ▾

Şeyda hanım merhaba. Ölçeğimizi kullanmanızdan memnuniyet duyarız.
Ölçek ve yorumlanmasına ilişkin dosya ekte yer almaktadır.
Kolaylıklar ve başarılar dilerim.

Necibe Şeyda Tunalı

25 Şub 2021 Cum, 19:38 tarihinde şunu yazdı:

...

Ek 8.LATCH emzirme tanılama ölçek izni

Kerziban Yenal
Alacabek

23 Ağu 2021 Pzt 17:08

Sayın Necebe Şeyda Turalı

LATCH Emzirme Tanılama Ölçeğini çalışmanızda kullanabilirsiniz. Ölçek postpartum 24-48 saat içinde hem normal hemde sezaryen doğum sonrası kullanılabilir. LATCH ile ilgili bilgi için aşağıda belirlediğim dergideki yayınımdan yararlanabilirsiniz

HEMARGE DERGİSİ

Yıl: 2003 - Cilt/Vol: 5 - Sayı/No: 1

Doç. Dr. Kerziban Yenal
Lefke Avrupa Üniversitesi
Sağlık Yüksekokulu

necebe şeyda Turalı

21 Ağu 2021 Cmt, 20:32 tarihinde şunu yazdı

...

← Yanıtla

→ Yönlendir

Ek 9: Kurum izni

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Meram Tıp Fakültesi Hastanesi Başhekimliği

Sayı : E-14567952-900-110181
Konu : Araştırma İzni (Necibe Şeyda TUNALI)

01.11.2021

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 27.10.2021 tarihli ve E-12866609-300-108881 sayılı yazımız.

İlgi sayılı yazımıza istinaden, Hemşirelik Anabilim Dalı Öğretim Üyelerinden Dr.Öğr.Üyesi Hamide Aygör'ün danışmanlığını yürüttüğü 198411012013 numaralı yüksek lisans öğrencisi Necibe Şeyda TUNALI'nın "Erken Postpartum Döneminde Doğum Hafızası ve Hatırlamanın Emzirme Başarısı ile İlişkisi" başlıklı tez çalışmasını, Hastanemiz Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniğinde yapması uygun görülmüştür.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Tevfik KÜÇÜKKARTALLAR
Başhekim

